

Osiguranje otplate kredita s osvrtom na banke kao zastupnike osiguravajućih društava

Dilber, Ružica

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Law / Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:199:478205>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-11**

Repository / Repozitorij:

[Repository Faculty of Law University of Zagreb](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
PRAVNI FAKULTET

Ružica Dilber

**Osiguranje otplate kredita
s osvrtom na banke kao zastupnike
osiguravajućih društava**

DIPLOMSKI RAD

Mentor: prof. dr. sc. Jasenko Marin

Zagreb, 2023.

Sadržaj

1. UVOD	1
2. BITNA OBILJEŽJA OSIGURANJA OTPLATE KREDITA	3
2.1. UGOVORNE STRANE.....	4
3. STATISTIČKI PODACI HRVATSKE AGENCIJE ZA NADZOR FINANCIJSKIH USLUGA O OSIGURANJU PREMA RIZICIMA UNUTAR VRSTE OSIGURANJA OTPLATE KREDITA	5
4. PRAVNI IZVORI	12
4.1. ZAKONODAVNI PRAVNI IZVORI	12
4.2. AUTONOMNI PRAVNI IZVORI	14
5. PRAVA I OBVEZE UGOVORNIH STRANA	15
5.1. PRAVA I OBVEZE OSIGURANIKA.....	16
5.2. PRAVA I OBVEZE BANKE	17
5.3. PRAVA I OBVEZE OSIGURATELJA	17
6. POČETAK POKRIĆA	18
7. OSIGURANI RIZICI	18
8. OPĆE PRETPOSTAVKE ODNOSNO KLAUZULA ISKLJUČENJA	19
8.1. DOB.....	19
8.2. ZDRAVSTVENO STANJE.....	20
8.3. RADNI ODNOS.....	20
9. NASTUP OSIGURANOG SLUČAJA	21
9.1. SMRT.....	21
9.2. PRIVREMENA NESPOSOBNOSTI ZA RAD	22
9.3. PRESTANAK RADNOG ODNOSA	23
10. ISKLJUČENJE OBVEZE OSIGURATELJA	23
10.1. OPĆI UVJETI OSIGURANJA OTPLATE KREDITA	23
10.2. POSEBNI UVJETI	24
11. PRESTANAK POKRIĆA I RASKID UGOVORA O OSIGURANJU OTPLATE KREDITA	25
12. BANKA KAO ZASTUPNIK OSIGURAVAJUĆEG DRUŠTVA	27
12.1. PREDUGOVORNA OBVEZA OBAVJEŠTAVANJA.....	29
12.2. PRAVO NA PROVIZIJU	30
12.3. AKTUALNI PROBLEMI NA TRŽIŠTU OSIGURANJA OTPLATE KREDITA	30
13. ZAKLJUČAK	35
POPIS LITERATURE:	36

Sažetak

Osiguranje otplate kredita možemo promotriti kroz njegovu dvostruku funkciju. S jedne strane, kao instrument osiguranja tražbine banaka, a s druge strane kao instrument koji pruža sigurnost korisniku kredita uslijed nemogućnosti vraćanja kredita. Osigurani rizici čijim ostvarenjem dolazi do osiguranog slučaja su: nesposobnost za rad, otkaz te smrt. Razmotrit ćemo opće pretpostavke koje moraju biti ispunjene kako bi došlo do osigurateljnog pokrića, ali i isključenja obveza osiguratelja. U radu se analizira trostrani odnos između korisnika kredita, osiguravajućeg društva te banke. Poseban osvrt je na banke koje su u ulozi distributera osiguravajućih društava ovlaštene na primitak osigurnine, ali i provizije. Statističkim podacima u petogodišnjem razdoblju analizira se korelacija broja ugovora o osiguranju otplate kredita i broja šteta nastalih unutar osiguranja otplate kredita te udio predmetnog osiguranja na tržištu osiguranja u Republici Hrvatskoj.

Ključne riječi: osiguranje otplate kredita, osigurani rizici, klauzula isključenja, korisnik kredita, banka, osiguravajuće društvo

Summary

Credit protection insurance can be observed through its dual function. On the one hand, it is an instrument to secure the bank's claims. On the other hand, it is an instrument that provides security to the credit consumer due to the impossibility of repaying the credit. Examples of insured risks which leads to the insured events are: inability to work, dismissal and death. Eligibility for insurance coverage but also the exclusion of coverage will be considered in in this thesis. Also, this thesis analyzes the tripartite relationship between the credit consumer, the insurance company and the bank. Special focus is on banks which are in the role of insurance distributors authorized to receive insurance compensations and commissions. The correlation between the number of credit protection insurance contracts and the number of damages incurred within the loan credit protection insurance and he share of the credit protection insurance on the insurance market is analyzed using statistical data in a five-year period in the Republic of Croatia.

Keywords: credit protection insurance, insured risks, exclusion clause, credit consumer, bank, insurance company

Izjava o izvornosti

Ja, Ružica Dilber, studentica Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, JMBAG: 0066235196, OIB: 77794217787, izjavljujem pod materijalnom i kaznenom odgovornošću, da je moj diplomski rad pod naslovom: „Osiguranje otplate kredita s osvrtom na banke kao zastupnike osiguravajućih društava“, isključivo moje autorsko djelo koje sam u potpunosti samostalno napisala uz naznaku izvora drugih autora i dokumenata korištenih u radu.

Ružica Dilber, v. r.
potpis studenta

1. Uvod

Korištenje kredita od kreditnih institucija je najzastupljeniji način dolaženja do sredstava za financiranje različitih potreba i želja. Prilikom odobravanja kredita, banka se štiti od neplaćanja anuiteta kredita instrumentima osiguranja. Za razliku od banke, korisnici kredita nisu pretjerano skloni preventivnom razmišljanju o rizicima kojima bi mogli biti izloženi i koji bi posljedično prouzročili nemogućnost podmirenja anuiteta kredita. Ipak, pojedini korisnici kredita žele efikasnu ekonomsku zaštitu uslijed smanjenja prihoda. Upravo zbog tih situacija, društva za osiguranje su iznjedrila vrstu osiguranja kojom na sebe preuzimaju otplatu anuiteta kredita u određenom periodu. Radi se o osiguranju otplate kredita.

U prvom dijelu rada analizirat ćemo osnovna obilježja osiguranja otplate kredita te statističke podatke koje objavljuje Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga, a koji se odnose na osiguranje otplate kredita prema rizicima od nemogućnosti vraćanja kredita uslijed rizika smrtnosti, nezgode, nesposobnosti za rad, gubitka posla i sličnih rizika. Podaci su prikazani u grafikonima te se odnose na razdoblje od 2017. godine do 2021. godine. Nadalje, promotrit ćemo pravne izvore uz naglasak na opće i posebne uvjete osiguranja.

U glavnom dijelu rada proučit ćemo prava i obveze ugovornih strana te specifičnosti ove vrste osiguranja. Pretežni dio informacija o osiguranju otplate gotovinskih kredita preuzete su od osiguravajućeg društva „Triglav osiguranje d.d.“, a u manjoj mjeri od osiguravajućeg društva „Generali osiguranje d.d.“ Informacije o osiguranju otplate stambenih kredita preuzete su od osiguravajućeg društva „Generali osiguranje d.d.“¹ Kod predmetne vrste osiguranja najčešće osiguratelj i kreditna institucija već unaprijed imaju sklopljen ugovor o grupnom osiguranju kojem potom pristupa korisnik kredita. S obzirom na navedeno, razmotrit ćemo sve temeljne odrednice odnosa između ugovornih strana, osigurane rizike i opće pretpostavke koje moraju biti ispunjenje za postojanje osiguratelnog pokrića. Također, promotrit ćemo kako obveza osiguratelja na isplatu osigurnine uslijed nastanka osiguranog slučaja

¹ Pretežni dio informacija o osiguranju otplate kredita preuzet je od: „Triglav osiguranje d.d.“, „Generali osiguranje d.d.“, zbog internetske dostupnosti općih i posebnih uvjeta osiguranja otplate kredita od strane navedenih osiguratelja

ovisi o limitima pokrića te kako je općim i posebnim uvjetima osiguranja predviđen niz isključenja obveza osiguratelja.

U završnom dijelu rada osvrnut ćemo se na položaj banke koja je ovlaštena u svojstvu zastupnika osiguravajućeg društva obavljati poslove distribucije osiguranja te na obveze koje banka ima u tom svojstvu. Pritom će se analiza ograničiti na pravni položaj banke kao zastupnika osiguravajućeg društva. Osim toga, na temelju podataka koje objavljuje Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga, uvidjet ćemo kolika je zaista sloboda korisnika kredita da samostalno donesu odluku o izboru društva za osiguranje. Nadalje, osvrnut ćemo se na aktualne probleme na tržištu osiguranja otplate kredita na koje je Europsko nadzorno tijelo za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje (EIOPA) skrenulo pažnju u „tematskom ispitivanju o funkcioniranju tržišta osiguranja kredita“, a potom izdalo i upozorenje s obzirom na utvrđene nepravilnosti.

2. Bitna obilježja osiguranja otplate kredita

Ugovori o osiguranju pojavljuju se u brojnim oblicima te obuhvaćaju različite rizike ovisno o potrebama osiguranika.² Osiguranje otplate kredita je specifičan institut koji pruža korist kako za dužnika, tako i za vjerovnika u ugovornom odnosu.³ Vjerovnik, odnosno kreditna institucija na ovaj način osigurava još jedan dodatni instrument osiguranja (kolateral) tražbine.⁴ Dužnik, odnosno korisnik kredita na ovaj način želi zaštititi sebe od okolnosti koje bi mogle utjecati na redovno izvršavanje obveza prema vjerovniku.⁵

Zakonom o osiguranju⁶ (u daljnjem tekstu: ZOS) normirano je da osiguranje kredita pripada u kategoriju neživotnih osiguranja te pokriva sljedeće: „nesolventnost (opću), izvozne kredite, kredite s obročnim otplatama, hipotekarne kredite, poljoprivredne kredite te druge kredite i zajmove.“⁷ Fokus ovog rada bit će stambeni i potrošački (gotovinski) krediti građana, a ujedno je osiguranje otplate kredita jedan od najčešćih kolaterala istih.⁸

Ugovor o osiguranju otplate kredita pripada vrsti ugovora općeg prava osiguranja.⁹ Na njega se primjenjuju odredbe Zakona o obveznim odnosima.¹⁰ S obzirom na to da sklapanje ugovora o osiguranju otplate kredita nije obvezno, ono pripada u kategoriju dobrovoljnih osiguranja.¹¹ Također, riječ je o neživotnom i imovinskom osiguranju jer se njime osigurava otplata kredita, a ne dužnik.¹² Kao

² Ramljak Božena, Pravo osiguranja, Zagreb, 2018., str. 15.

³ Kočila Neven, Osiguranje otplate stambeno-potrošačkog kredita – praksa vezivanja usluge i obavještanje potrošača, Pravo u gospodarstvu, 2018., 4, vol. 57 no. 4, str. 740.

⁴ Belanić Loris, Ugovor o osiguranju sposobnosti vraćanja (otplate) kredita, u: Hrvatsko društvo za građanskopravne znanosti i praksu, Tradicionalno XXVI. Savjetovanje Aktualnosti hrvatskog zakonodavstva i pravne prakse, godišnjak 18, 2011., str. 623.; Belanić Loris, Temeljni pojmovi i načela ugovora o osiguranju sposobnosti vraćanja kredita, <https://informator.hr/strucni-clanci/temeljni-pojmovi-i-nacela-ugovora-o-osiguranju-sposobnosti-vracanja-kredita>, posjećeno dana 11.01.2023.

⁵ Ibid.

⁶ Zakon o osiguranju (dalje: ZOS), Narodne Novine br. 30/15, 112/18, 63/20, 133/20, 151/22., <https://www.zakon.hr/z/369/Zakon-o-osiguranju>, posjećeno dana 10.01.2023.

⁷ Cf. *ibid.* čl. 7. st. 2.

⁸ HANFA, Osnovna obilježja osiguranja otplate kredita, <https://www.hanfa.hr/vijesti/osnovna-obilje%C5%BEja-osiguranja-otplate-kredita/>, posjećeno dana 12.02.2023.

⁹ Kočila, *op. cit.* (bilj. 3), str. 743.

¹⁰ Zakon o obveznim odnosima (dalje: ZOO), Narodne Novine br. 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22, 156/22., <https://www.zakon.hr/z/75/Zakon-o-obveznim-odnosima>, posjećeno dana 10.01.2023; o tome više u poglavlju 4. Pravni izvori, str. 12.

¹¹ Kočila, *op. cit.* (bilj. 3), str. 744.

¹² Ibid.

temeljno načelo imovinskih osiguranja ističe se odštetno načelo¹³, prema kojem „iznos osigurnine ne može biti veći od štete koju je osiguranik pretrpio nastupanjem osiguranog slučaja.“¹⁴ Konsenzualna narav ugovora o osiguranju otplate kredita uviđa se u tome što ugovor nastaje prihvatom ponude o osiguranju, odnosno potpisivanjem pristupnice ugovora o grupnom osiguranju.¹⁵ Najčešće, osiguratelj i kreditna institucija već unaprijed imaju sklopljen ugovor o grupnom osiguranju kojem potom pristupa korisnik kredita.¹⁶ Kako bi korisnik kredita pristupio ugovoru o osiguranju otplate kredita, potrebno je da potpiše pristupnicu koja ima značaj druge isprave o osiguranju odnosno korisniku kredita najčešće se ne daje polica osiguranja.¹⁷ Pristupnica se potpisuje istovremeno sa sklapanjem ugovora o kreditu.¹⁸

2.1. Ugovorne strane

U ovom obliku osiguranja javlja se trostrani odnos između korisnika kredita, kreditne institucije te društva za osiguranje.¹⁹ Korisnik kredita kao dužnik nalazi se u ulozi osiguranika odnosno osobe čija se sposobnost vraćanja kredita osigurava.²⁰ Banka (davatelj kredita) kao vjerovnik je u ulozi ugovaratelja osiguranja te korisnika osiguranja otplate kredita.²¹ Osim toga, banka može biti u ulozi distributera osiguranja otplate kredita.²² Kao što je prethodno spomenuto, u većini slučajeva osiguratelj i banka su unaprijed sklopili ugovor o grupnom osiguranju, stoga se banka nalazi u ulozi ugovaratelja osiguranja.²³ Naime, ugovaratelj osiguranja je pravna ili fizička osoba koja ima pravnu sposobnost i koja s osigurateljem sklapa ugovor o osiguranju.²⁴ Banka

¹³ Belanić, *op. cit.* (bilj. 4), str. 625.

¹⁴ ZOO, *op. cit.* (bilj. 10), čl. 949. st. 2.

¹⁵ Kočila, *op. cit.* (bilj. 3), str. 744.

¹⁶ *Ibid.*

¹⁷ *Ibid.*

¹⁸ Triglav osiguranje d.d., Opći uvjeti za osiguranje otplate kredita, [https://www.triglav.hr/wps/wcm/connect/portal-hr-p/37310e91-d9f0-49c6-84a8-2f4f77292cec/Opći uvjeti za osiguranje otplate kredita.pdf?MOD=AJPERES&CONVERT_TO=url&CACHEID=ROOTWORKSPACE.Z18_L8HG1982007B80QNUCFOVM0MQ2-37310e91-d9f0-49c6-84a8-2f4f77292cec-o3c2eP3](https://www.triglav.hr/wps/wcm/connect/portal-hr-p/37310e91-d9f0-49c6-84a8-2f4f77292cec/Opći%20uvjeti%20za%20osiguranje%20otplate%20kredita.pdf?MOD=AJPERES&CONVERT_TO=url&CACHEID=ROOTWORKSPACE.Z18_L8HG1982007B80QNUCFOVM0MQ2-37310e91-d9f0-49c6-84a8-2f4f77292cec-o3c2eP3), čl. 3. st. 2., posjećeno dana 02.01.2023.

¹⁹ HANFA, *op. cit.* (bilj. 8).

²⁰ Belanić, *op. cit.* (bilj. 4), *loc. cit.*

²¹ *Cf. ibid.*, str. 626.

²² HANFA, *op. cit.* (bilj. 8).

²³ Kočila, *op. cit.* (bilj. 3), *loc. cit.*

²⁴ GRAWE Hrvatska d.d., Pojmovi u osiguranju, <https://www.grawe.hr/pitanja-i-pojmovi/>, posjećeno dana 10.04.2023.

ima i svojstvo korisnika osiguranja jer ona ima korist iz ugovora o osiguranju.²⁵ Korist banke se odražava u tome da će u slučaju nastupa osiguranog slučaja, osiguratelj isplatiti osigurninu na kreditni račun banke sa svrhom podmirenja određenih anuiteta kredita.²⁶ Ipak, obveznik plaćanja premije je sam korisnik kredita kao osiguranik, odnosno on je osoba koja ima ili očekuje da će imati opravdani interes da ne nastane osigurani slučaj jer će inače pretrpjeti neki materijalni gubitak.²⁷ S obzirom da ugovaratelj osiguranja i osiguranik nisu iste osobe, korisnik kredita u svojstvu osiguranika potpisuje pristupnicu u kojoj potvrđuje da pristupa ugovoru o grupnom osiguranju sklopljenom između osiguratelja i banke.²⁸

Treći sudionik ovog trostranog odnosa je društvo za osiguranje koje ima ulogu davatelja osiguranja otplate kredita.²⁹ Kao što je navedeno, osiguratelj se obvezuje isplatiti osigurninu vjerovniku tj. banci ako nastane osigurani slučaj. Naime, kad nastupi osigurani rizik (smrt, prestanak radnog odnosa, privremena nesposobnost za rad)³⁰ osigurnina će se isplatiti na kreditni račun banke.³¹ Dakle, osigurnina pripada banci i služi za podmirenje anuiteta kredita te osiguranik njome ne može slobodno raspolagati.³²

3. Statistički podaci Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga o osiguranju prema rizicima unutar vrste osiguranja otplate kredita

U sljedećih šest grafikona razmotreni su statistički podaci o osiguranju otplate kredita³³ prema određenim rizicima. Podacima su obuhvaćeni rizici koji se odnose na: rizik smrtnosti, nezgode, nesposobnosti za rad, gubitka posla i sličnih rizika.³⁴ Podaci u grafikonima se odnose na petogodišnje razdoblje od 2017. godine do 2021. godine.³⁵

²⁵ Marijan Ćurković, Ugovor o osiguranju – komentar odredaba Zakona o obveznim odnosima, Inženjerski biro d.d., Zagreb 2017., str. 34.

²⁶ Belanić, op. cit. (bilj. 4), str. 624.

²⁷ ZOO, op. cit. (bilj. 10), čl. 948. st. 2.

²⁸ Triglav osiguranje d.d., op. cit. (bilj. 18), čl. 1. st. 1.

²⁹ HANFA, op. cit. (bilj. 8).

³⁰ Triglav osiguranje d.d., op. cit. (bilj. 18), čl. 10.

³¹ Belanić, op. cit. (bilj. 4), loc. cit.

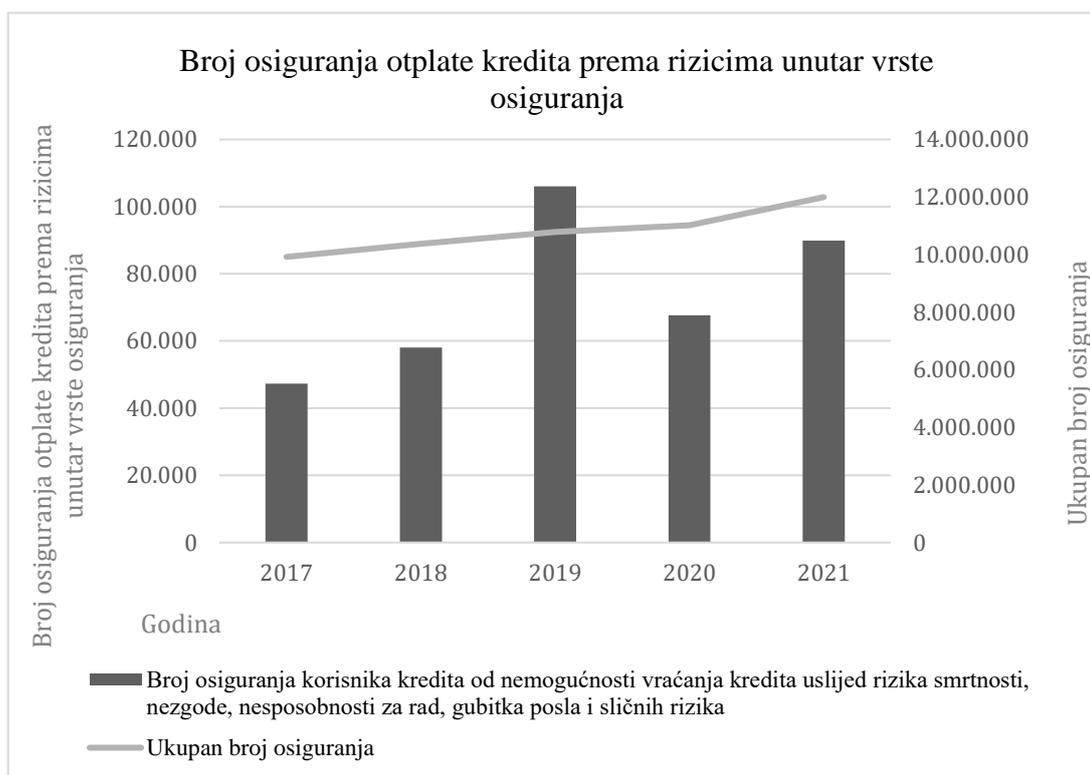
³² Kočila, op. cit. (bilj. 3), str. 745.

³³ Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga, Statistika osiguranja u Republici Hrvatskoj, <https://www.hanfa.hr/publikacije/statistika/>, posjećeno dana 13.01.2023.

³⁴ HANFA, Statistika osiguranja u Republici Hrvatskoj, <https://www.hanfa.hr/media/2704/statistika-osiguranja-za-2017.xlsx>, posjećeno dana 13.01.2023.

³⁵ HANFA, op. cit. (bilj. 33).

Promotrit ćemo statističke podatke koji se odnose na sljedeće: „broj osiguranja, bruto premiju, prosječnu cijenu bruto premije i broj šteta.“³⁶ Podaci su preuzeti s internetske stranice Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga³⁷ (u daljnjem tekstu: HANFA). Naime, kako bi uopće ugovorilo osiguranje otplate kredita potrebna je odluka potrošača o sklapanju ugovora o kreditu, ali i odobrenje kredita od kreditne institucije. Stoga, ugovaranje predmetnog osiguranja ovisi o kreditnoj aktivnosti banaka.³⁸

Grafikon 1 Broj osiguranja otplate kredita prema rizicima od nemogućnosti vraćanja kredita uslijed rizika smrtnosti, nezgode, nesposobnosti za rad, gubitka posla i sličnih rizika u odnosu na ukupan broj osiguranja osiguranju u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2017. – 2021. godine.³⁹

³⁶ ibid.

³⁷ Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga, <https://www.hanfa.hr/>, posjećeno dana 13.01.2023.

³⁸ HANFA, op. cit. (bilj. 8).

³⁹ HANFA, op. cit. (bilj. 33).

Grafikon 2 Udio broja osiguranja otplate kredita prema rizicima od nemogućnosti vraćanja kredita uslijed rizika smrtnosti, nezgode, nesposobnosti za rad, gubitka posla i sličnih rizika u odnosu na ukupan broj osiguranja u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2017. – 2021. godine.⁴⁰

U *Grafikonu 1* stupčasto je prikazan broj sklopljenih ugovora o osiguranju korisnika kredita od nemogućnosti vraćanja kredita uslijed rizika smrtnosti, nezgode, nesposobnosti za rad, gubitka posla i sličnih rizika kredita (u daljnjem tekstu: osiguranje otplate kredita).⁴¹

Prema podacima iz grafikona iščitava se trogodišnji rast. Naime, 2017. godine sklopljeno je 47.278 ugovora o osiguranju otplate kredita za navedenu skupinu rizika.⁴² 2018. godine broj sklapanja predmetnih ugovora o osiguranju otplate kredita porastao je za 10.731 u odnosu na 2017. godinu.⁴³ 2019. godine sklopljeno je 106.054⁴⁴ predmetna ugovora o osiguranju otplate kredita što predstavlja rast od 55.42% u odnosu na 2017. godinu. Takav rast prisutan je do 2020. godine.⁴⁵ Tada se zbog utjecaja pandemije smanjilo zaduživanje po naslovu potrošačkih kredita.⁴⁶ S druge

⁴⁰ *Ibid.*

⁴¹ *Ibid.*

⁴² HANFA, *op. cit.* (bilj. 34).

⁴³ HANFA, Statistika osiguranja u Republici Hrvatskoj, <https://www.hanfa.hr/media/4096/statistika-osiguranja-2018.xlsx>, posjećeno dana 13.01.2023.

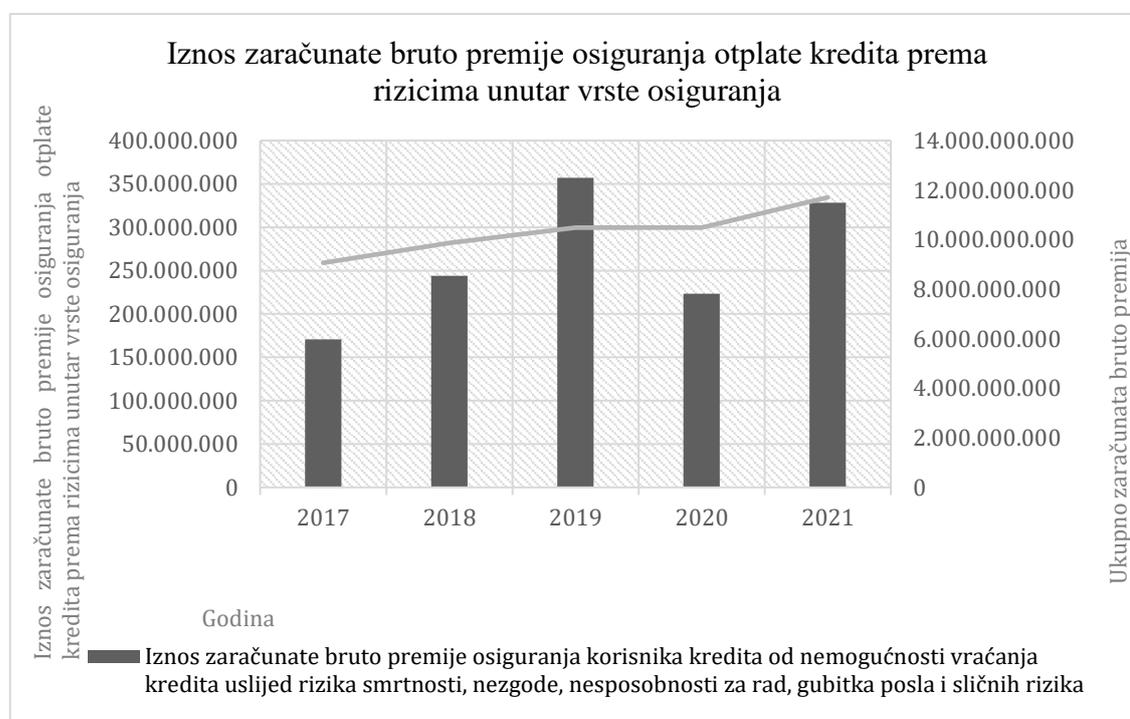
⁴⁴ HANFA, Statistika osiguranja u Republici Hrvatskoj, <https://www.hanfa.hr/media/4940/statistika-osiguranja-2019.xlsx>, posjećeno dana 13.01.2023.

⁴⁵ HANFA, Statistika osiguranja u Republici Hrvatskoj, https://www.hanfa.hr/media/6205/statistikaosiguranjweb_2020.xlsx, posjećeno dana 13.01.2023.

⁴⁶ Novi informator, Uslijed pandemije znatno povećani rizici za financijski sustav, <https://informator.hr/vijesti/uslijed-pandemije-znatno-povecani-rizici-za-financijski-sustav>, posjećeno dana 13.01.2023.

strane zaduživanje po osnovi stambenih kredita povećalo se od svibnja 2020. godine zbog programa državnog subvencioniranja nekretnina.⁴⁷ Ipak, stanje na tržištu rada i izrazito nepovoljnih očekivanja izvršili su utjecaj na kreditnu aktivnost.⁴⁸ Iako, za očekivati je da bi se korisnici kredita češće mogli naći u situacijama nezaposlenosti ili nesposobnosti za rad koji su ujedno i osigurani rizici te shodno tome tražiti isplatu osigurnine.⁴⁹ Navedeno ćemo promotriti u *Grafikonu 6*.⁵⁰

2021. godine bilježi se ponovni rast.⁵¹ Ukupan broj sklopljenih ugovora o osiguranju označen je svijetlo sivom linijom na sekundarnoj osi.⁵² U promatranom razdoblju udio broja osiguranja otplate kredita u navedenom razdoblju prosječno iznosi 0,68% u odnosu na ukupan broj osiguranja u Republici Hrvatskoj.⁵³

Grafikon 3 Iznos zaračunate bruto premije osiguranja otplate kredita prema rizicima od nemogućnosti vraćanja kredita uslijed rizika smrtnosti, nezgode, nesposobnosti za rad, gubitka posla i

⁴⁷ *Ibid.*

⁴⁸ *Ibid.*

⁴⁹ HANFA, *op. cit.* (bilj. 8).

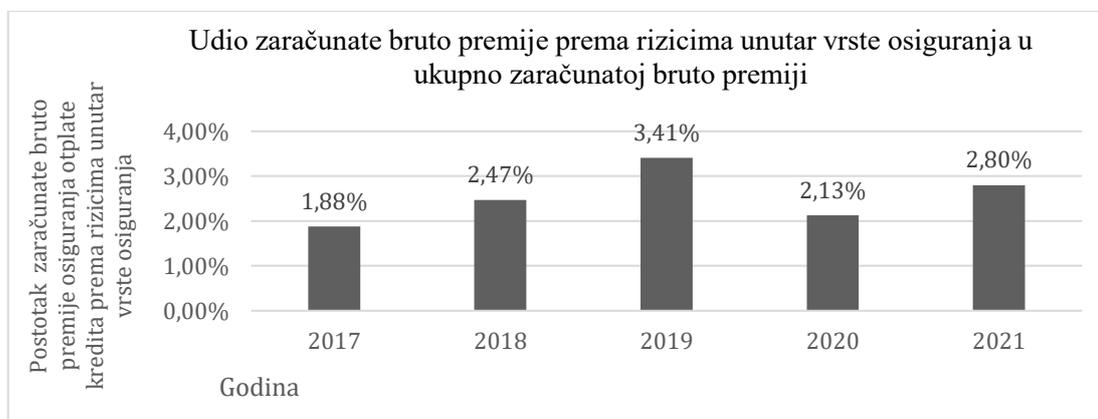
⁵⁰ *Cf. infra*, str. 11.

⁵¹ HANFA, Statistika osiguranja u Republici Hrvatskoj, https://www.hanfa.hr/media/7724/statistika-osiguranja_2021.xlsx, posjećeno dana 13.01.2023.

⁵² HANFA, *op. cit.* (bilj. 34, bilj. 43, bilj. 44, bilj. 45, bilj. 51).

⁵³ *Ibid.*

sličnih rizika u odnosu na ukupno zaračunatu bruto premiju osiguranja u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2017. – 2021. godine.⁵⁴

Grafikon 4 Udio zaračunate bruto premije osiguranja otplate kredita prema rizicima od nemogućnosti vraćanja kredita uslijed rizika smrtnosti, nezgode, nesposobnosti za rad, gubitka posla i sličnih rizika unutar vrste osiguranja u odnosu na ukupno zaračunatu bruto premiju osiguranja u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2017. – 2021. godine.⁵⁵

U Grafikonu 3 stupčasto je prikazan iznos zaračunate bruto premije osiguranja otplate kredita prema rizicima unutar vrste osiguranja u Republici Hrvatskoj.⁵⁶ Pojam „zaračunata bruto premija kod neživotnih osiguranja obuhvaća sve iznose premija ugovorene u tekućem obračunskom razdoblju za razdoblje najduže do godinu dana i to bez obzira odnose li se ti iznosi u cijelosti ili djelomično na kasnije obračunsko razdoblje.“⁵⁷

Promatrajući razdoblje od 2017. godine do 2021. godine⁵⁸ uviđa se kao i u *Grafikonu 1* trogodišnji rast, koji je najizraženiji 2019. godine. Temeljem podataka iz *Grafikona 4* može se utvrditi da je prosječan udio zaračunate bruto premije po osnovi osiguranja otplate kredita 2,54 % u odnosu na ukupno zaračunatu bruto premiju osiguranja u navedenom razdoblju.⁵⁹ Iz prezentiranih podataka može se zaključiti da

⁵⁴ *Ibid.*

⁵⁵ *Ibid.*

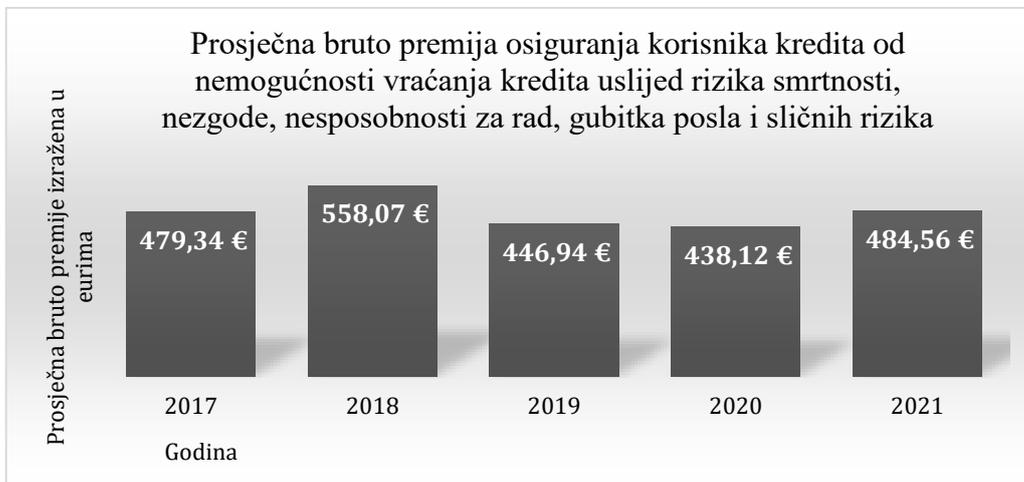
⁵⁶ *Ibid.*

⁵⁷ GRAWE Hrvatska d.d., *op. cit.* (bilj. 24)

⁵⁸ HANFA, *op. cit.* (bilj. 52).

⁵⁹ *Ibid.*

navedena vrsta osiguranja ima izrazito malen udio u ukupno zaračunatoj bruto premiji⁶⁰, a još manji udio u broju sklopljenih ugovora o osiguranju.⁶¹

*Grafikon 5 Prosječna bruto premija osiguranja korisnika kredita od nemogućnosti vraćanja kredita uslijed rizika smrtnosti, nezgode, nesposobnosti za rad, gubitka posla i sličnih rizika u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2017. – 2021. godine*⁶²

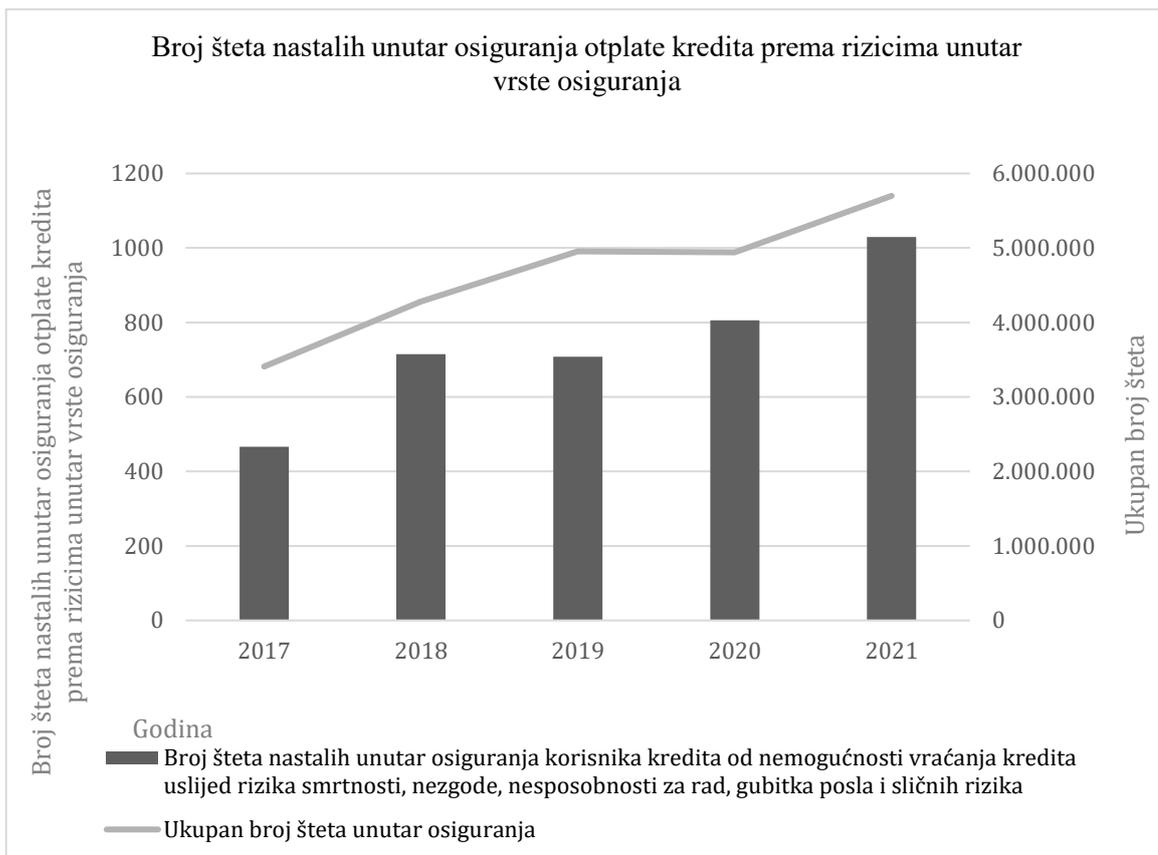
Temeljem odnosa zaračunate bruto premije osiguranja otplate kredita naspram broja ugovora o osiguranju otplate kredita dobili smo podatke o prosječnoj bruto premiji osiguranja otplate kredita u razdoblju od 2017. godine do 2021. godine. Naime, prosječna bruto premija u navedenom razdoblju iznosi 481,41 EUR.⁶³

⁶⁰ Ibid.

⁶¹ Ibid.

⁶² Ibid.

⁶³ Ibid.

Grafikon 6 Broj šteta nastalih unutar osiguranja otplate kredita prema rizicima od nemogućnosti vraćanja kredita uslijed rizika smrtnosti, nezgode, nesposobnosti za rad, gubitka posla i sličnih rizika u odnosu na ukupan broj šteta nastalih unutar osiguranja u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2017. – 2021. godine⁶⁴

U *Grafikonu 6* stupčasto su prikazani podaci koji se odnose na broj šteta nastalih unutar osiguranja otplate kredita za razdoblje od 2017. godine do 2021.⁶⁵ godine. Naime, u *Grafikonu 1* i *Grafikonu 3* uviđa se pad broja ugovora o osiguranju otplate kredita i pad zaračunate bruto premije osiguranja otplate kredita u 2020. godini.⁶⁶ Suprotno, tome u *Grafikonu 6* možemo uvidjeti kako se 2020. godine povećava broj šteta⁶⁷ nastalih unutar osiguranja otplate kredita te se taj trend posljedično nastavlja i u 2021. godini.⁶⁸ S jedne strane, promatramo smanjenje broja sklopljenih ugovora o osiguranju otplate kredita. S druge strane, postojeći korisnici

⁶⁴ *Ibid.*

⁶⁵ *Ibid.*

⁶⁶ HANFA, *op. cit.* (bilj. 45).

⁶⁷ *Ibid.*

⁶⁸ HANFA, *op. cit.* (bilj. 51).

kredita zatiču se u situacijama nezaposlenosti, privremene nesposobnosti, ali i smrtnih ishoda koji “aktiviraju“ ugovor o osiguranju otplate kredita.⁶⁹

4. Pravni izvori

Pravne izvore ugovornog prava osiguranja možemo podijeliti na dvije skupine: zakonodavne i autonomne izvore.⁷⁰ Zakonodavni pravni izvori snagu pravne norme dobivaju od zakonodavca, a autonomni pravni izvori formirani su između sudionika poslovnog prometa.⁷¹

4.1. Zakonodavni pravni izvori

U Republici Hrvatskoj ugovorno pravo osiguranja uređeno je sustavno i cjelovito, ali još uvijek nije kodificirano u jedinstvenom zakonskom propisu.⁷² Zakonodavni izvori koji uređuju ugovore o osiguranju⁷³, a koji se odnose na osiguranje otplate kredita pronalazimo u Zakonu o obveznim odnosima⁷⁴ (u daljnjem tekstu: ZOO) te u Zakonu o osiguranju⁷⁵ (u daljnjem tekstu: ZOS).

Zakon o obveznim odnosima sadrži odredbe koje uređuju ugovor o osiguranju u Odsjeku broj 27.⁷⁶ Odredbe su kategorizirane u tri skupine: „zajedničke odredbe za osiguranje imovine i osiguranje osoba, osiguranje imovine, osiguranje osoba.“⁷⁷ Primjerice, to su odredbe koje nam pružaju pojmovna određenja, odredbe o sklapanju ugovora, odredbe koje determiniraju obveze ugovornih strana, odredbe o ograničenju osiguranih rizika, itd.⁷⁸

Odredbe koje se odnose na ugovor o osiguranju u pravilu su kogentne naravi, uz ograničenu mogućnost odstupanja od zakonskih odredbi.⁷⁹ Propisivanjem kogentnih normi zakonodavac želi uspostaviti određen pravni standard koji će biti: u

⁶⁹ HANFA, op. cit. (bilj. 8).

⁷⁰ Ramljak, op. cit. (bilj. 2), str. 86.

⁷¹ Pavić Drago, Ugovorno pravo osiguranja, komentar zakonskih odredaba, Zagreb, Tectus, 2009., str. 99.

⁷² Ramljak, op. cit. (bilj. 2), str. 86.

⁷³ ZOO, op. cit. (bilj. 10).

⁷⁴ Ibid.

⁷⁵ ZOS, op. cit. (bilj. 6).

⁷⁶ ZOO, op. cit. (bilj. 10), Odsjek 27.

⁷⁷ Ibid.

⁷⁸ Ibid.

⁷⁹ Pavić, op. cit. (bilj. 71), str. 88.

interesu obje ugovorne strane, u skladu s temeljnim načelima pravnog posla osiguranja te u skladu s općim načelima obveznog prava.⁸⁰ Ipak, odredbe koje se odnose na ugovor o osiguranju mogu biti i dispozitivne naravi.⁸¹ S obzirom na to, primijenit će se ono što je dogovoreno između ugovornih strana „ako je to odstupanje od odredbi izričito dopušteno ili ako je ugovarateljima dana mogućnost da postupe kako žele.“⁸² Osim navedenog, postoje i odredbe posebne kategorije koje su u načelu prisilne, ali će „odstupanje biti dopušteno samo ako je u nedvojbenom interesu osiguranika te ako nije zabranjeno ZOO-om ili kojim drugim zakonom.“⁸³ Primjerice, osiguranik je izazvao smrt namjerno, stoga osiguratelj neće biti u obvezi isplatiti osigurninu. U ovom slučaju bilo kakva suprotna ugovorna odredba neće imati pravni učinak.⁸⁴

Zakonom o osiguranju⁸⁵ su propisane organizacijske osnove gospodarskog sustava osiguranja.⁸⁶ Primjerice, ZOS sadrži odredbe koje se odnose na: „osnivanje i poslovanje društava za osiguranje, obavljanje nadzora društava za osiguranje, zaštitu potrošača, uvjete za osnivanje, poslovanje i prestanak obavljanja poslova distribucije osiguranja i poslova distribucije osiguranja i/ili reosiguranja“,⁸⁷ itd. ZOS sadrži značajne odredbe koje se tiču „dužnosti informiranja ugovaratelja osiguranja.“⁸⁸ Naime, „društva za osiguranje i distributeri društva za osiguranje dužni su prije sklapanja ugovora o osiguranju te za vrijeme trajanja ugovornog odnosa pružiti informacije ugovaratelju osiguranja.“⁸⁹ Informacije koje su dužni pružiti odnose se na sve temeljne odrednice ugovora o osiguranju kao što su: “tvrtka i sjedište društva za osiguranje koje sklapa ugovor o osiguranju i podružnice koje sklapa ugovor, rok u kojem ponuda obvezuje ponuditelja, pravu na opoziv ponude za sklapanje ugovora za osiguranje i pravu na odustanak od sklopljenog ugovora o osiguranju, postupak podnošenja pritužbi (adresa i tijelo nadležno za rješavanje pritužbi), uvjetima za prestanak i raskid ugovora, o vremenu trajanja ugovora o osiguranju, o visini premije

⁸⁰ Cf. *ibid.*, str. 88-89.

⁸¹ ZOO, *op. cit.* (bilj. 10).

⁸² Cf. *ibid.*, čl. 924. st. 1.

⁸³ Cf. *ibid.*, čl. 924. st. 2.

⁸⁴ Cf. *ibid.*, čl. 944.

⁸⁵ ZOS, *op. cit.* (bilj. 6).

⁸⁶ Pavić, *op. cit.* (bilj. 71), str. 96.

⁸⁷ ZOS, *op. cit.* (bilj. 6), čl. 1.

⁸⁸ Cf. *ibid.*, čl. 380.

⁸⁹ Cf. *ibid.*, čl. 380-381.

osiguranja, uvjetima osiguranja koji se primjenjuju na ugovor o osiguranju koji se namjerava sklopiti“ te mnoge druge podatke.⁹⁰ Namjera odredbi o obvezi informiranja ugovaratelja osiguranja je želja za zaštitom ugovaratelja kao slabije ugovorne strane.⁹¹ Također, i ZOO propisuje obvezu osiguratelja na „dužnost upozorenja ugovaratelja osiguranja da su opći i/ili posebni uvjeti osiguranja dio ugovora.“⁹² Time dolazimo do autonomnih pravnih izvora.

4.2. Autonomni pravni izvori

Autonomni pravni izvori formirani su između sudionika poslovnog prometa.⁹³ Autonomno uređivanje ugovornog odnosa, ograničeno je prisilnim propisima, moralom društva te ne smije biti suprotno Ustavu Republike Hrvatske.⁹⁴ Autonomno ugovorno pravo osiguranja možemo podijeliti u tri skupine: uvjeti osiguranja, trgovački običaji i praksa, ugovorne klauzule i termini.⁹⁵ Kao relevantni za temu, u daljnjem tekstu detaljnije ćemo objasniti uvjete osiguranja.

Uvjeti osiguranja pojmovno odgovaraju značenju općih uvjeta ugovora. Sukladno ZOO-u, „opći uvjeti ugovora su ugovorne odredbe sastavljene za veći broj ugovora koje jedna strana prije ili u trenutku sklapanja ugovora predlaže drugoj ugovornoj strani.“⁹⁶ „Ugovor se na njih može pozivati ili mogu biti sadržani u formuliranom tipskom ugovoru.“⁹⁷ Na ovaj način se postiže ujednačavanje sadržaja ugovora, pojednostavljivanje masovnog sklapanja ugovora te olakšavanje poslovanja.⁹⁸ Opći uvjeti su dio ugovora o osiguranju te ih čini niz ugovornih odredbi.⁹⁹ Često se u uvjete osiguranja inkorporiraju i prisilne zakonske norme. Takvom praksom uvjeti osiguranja postaju potpuni ugovorni regulativ koji je lakše razumljiv ugovaratelju osiguranja.¹⁰⁰ Uobičajeno je da su uvjeti osiguranja otisnuti na

⁹⁰ Cf. ibid., čl. 380.

⁹¹ Pavić, op. cit. (bilj. 71), str. 97.

⁹² ZOO, op. cit. (bilj. 10), čl. 926.

⁹³ Pavić, op. cit. (bilj. 71), str. 99.

⁹⁴ ZOO, op. cit. (bilj. 10), čl. 2.

⁹⁵ Pavić, op. cit. (bilj. 71), str. 99.

⁹⁶ ZOO, op. cit. (bilj. 10), čl. 295.

⁹⁷ Ibid.

⁹⁸ Ramljak, op. cit. (bilj. 2), str. 93.

⁹⁹ Pavić, op. cit. (bilj. 71), str. 101.

¹⁰⁰ Cf. ibid., str. 102.

poledini police osiguranja ili ih pak osiguratelj predaje ugovaratelju osiguranja u obliku teksta (npr. brošura).¹⁰¹

S obzirom na sadržaj i područje primjene uvjeti osiguranja mogu biti opći i posebni.¹⁰²

Općim uvjetima osiguranja, osiguratelj želi potpunije regulirati više srodnih vrsta predmeta osiguranja.¹⁰³ Na primjer, opći uvjeti za osiguranje otplate kredita.¹⁰⁴ Opći uvjeti osiguranja omogućuju osiguratelju da u polici osiguranja ispiše samo temeljne elemente osiguranja kao na primjer, osigurani predmet, iznos osigurnine, osigurane rizike, iznos premije, vrijeme trajanja osiguranja.¹⁰⁵

Posebni uvjeti osiguranja propisuju se za pojedine specifične osigurane predmete u okviru pojedine skupine i vrste osiguranja.¹⁰⁶ Na primjer, osiguranje pojedinih rizika (prestanak radnog odnosa, smrt).¹⁰⁷ Posebni uvjeti osiguranja uvijek se primjenjuju s općim uvjetima osiguranja tako da ih dopunjuju ili izmjenjuju.¹⁰⁸

Bitno je naglasiti da osiguranik kao pristupnik ugovoru o osiguranju mora biti upoznat s uvjetima osiguranja jer će ga samo u tom slučaju uvjeti obvezivati.¹⁰⁹ Kako bi se isključila dvojba da li je osiguranik upoznat s uvjetima osiguranja, prilikom ugovaranja osiguranja otplate kredita osiguranik „potpisom pristupnice izričito izjavljuje da prihvaća opće i posebne uvjete.“¹¹⁰

5. Prava i obveze ugovornih strana

Za ugovore o osiguranju vrijede temeljna načela obveznog prava. Ugovorne strane dužne su: „pridržavati se načela savjesnosti i poštenja,“¹¹¹ „surađivati radi potpunog i urednog ispunjenja obveza i ostvarivanja prava.“¹¹² Osim toga, ugovorim stranama je „zabranjeno ostvarivanje prava iz ugovora o osiguranju suprotno svrsi

¹⁰¹ Ibid.

¹⁰² Pavić, op. cit. (bilj. 71), str. 101.

¹⁰³ Cf. ibid., str. 112.

¹⁰⁴ Triglav osiguranje d.d., op. cit. (bilj. 18).

¹⁰⁵ Pavić, op. cit. (bilj. 71), str. 101.

¹⁰⁶ Ibid.

¹⁰⁷ Triglav osiguranje d.d., op. cit. (bilj. 18).

¹⁰⁸ Ramljak, op. cit. (bilj. 2), str. 98.

¹⁰⁹ Cf. ibid., str. 99.

¹¹⁰ Triglav osiguranje d.d., op. cit. (bilj. 18), čl. 3. st. 5.

¹¹¹ ZOO, op. cit. (bilj. 10), čl. 4.

¹¹² Cf. ibid., čl. 5.

zbog koje je ono propisom ustanovljeno ili priznato.¹¹³ U skladu s temeljnim načelima razmotrit ćemo temeljna prava i obveze ugovornih strana ugovora o osiguranju otplate kredita.

5.1. Prava i obveze osiguranika

Kako bi fizička osoba postala osiguranikom potrebno je procijeniti ispunjava li ona uvjete za pristupanje ugovoru o osiguranju otplate kredita.¹¹⁴ Obveza potencijalnog osiguranika je da pruži potpune i istinite informacije, a osobito one koje se tiču radnog odnosa, zdravstvenog stanja te drugih okolnosti koje su od značaja za procjenu svih uvjeta i rizika.¹¹⁵ Naime, osiguratelj odnosno banka na temelju prijave svih značajnih okolnosti, odlučuje o procjeni rizika, a potom i o pristupanju ugovoru o osiguranju.¹¹⁶ Okolnosti koje su značajne za preuzimanje rizika odnose se na vjerojatnost nastupa osiguranog slučaja te njegovih posljedica.¹¹⁷ Za prijavu značajnih okolnosti, osiguratelj većinom primjenjuje pisani upitnik. Tako se formiraju pitanja jasnog sadržaja, ali i dokumentiranje informacija.¹¹⁸ „Osiguranik je obvezan bez odgađanja pisano prijaviti banci ili osiguratelju promjenu okolnosti koje su bitne za ocjenu rizika.“¹¹⁹

Pristupom ugovoru o osiguranja otplate kredita, osiguranik „prihvaća banku kao isključivog i neopozivog korisnika osiguranja otplate kredita.“¹²⁰

Obveza osiguranika je platiti premiju osiguranja.¹²¹ Premija osiguranja je cijena osiguranja koja se plaća osiguratelju na temelju ugovora o osiguranju.¹²² Ako drugačije nije ugovoreno, osnovica za obračun premije osiguranja je glavnica kredita.¹²³ U slučaju osiguranja otplate gotovinskih kredita, osiguranik mora platiti premiju u cijelosti za čitavo razdoblje trajanja osiguranja.¹²⁴ U slučaju stambenih

¹¹³ Cf. *ibid.*, čl. 6.

¹¹⁴ Triglav osiguranje d.d., *op. cit.* (bilj. 18), čl. 1. st. 1.

¹¹⁵ Cf. *ibid.*, čl. 4. st. 1.

¹¹⁶ *Ibid.*

¹¹⁷ Ramljak, *op. cit.* (bilj. 2), str. 139.

¹¹⁸ Cf. *ibid.*, str. 140.

¹¹⁹ Triglav osiguranje d.d., *op. cit.* (bilj. 18), čl. 4. st. 3.

¹²⁰ Cf. *ibid.*, čl. 3. st. 5.

¹²¹ Cf. *ibid.*, čl. 5.

¹²² GRAWE Hrvatska d.d., *op. cit.* (bilj. 24)

¹²³ Triglav osiguranje d.d., *op. cit.* (bilj. 18), čl. 6.

¹²⁴ Cf. *ibid.*, čl. 9. st. 4.

kredita moguće je ugovoriti osiguranje otplate stambenog kredita uz mjesečno plaćanje premije¹²⁵ ili uz godišnje plaćanje premije.¹²⁶ U slučaju obročnog plaćanja premije, ista se obračunava unaprijed za cijelu godinu.¹²⁷

5.2. Prava i obveze banke

Banka kao ugovorna strana jamči osiguratelju da je prije potpisa pristupnice utvrdila da osiguranik ispunjava sve opće pretpostavke i uvjete potrebne za prihvatanje osiguranja. Također, banka mora osiguranika upoznati s ograničenjima ugovornog pokrivača.¹²⁸ Banci se po nastanku osiguranog slučaja isplaćuje ugovorena osigurnina.¹²⁹ Banka kao zastupnik osiguravajućih društava ima i niz dodatnih obveza, no o tome više u *poglavljju 12*.¹³⁰ Uloga banke izražena je prilikom procjene kreditne sposobnosti korisnika kredita. To je sposobnost da preuzetu obvezu vraćanja kredita korisnik ispuni u potpunosti, kako financijski tako i vremenski. Naime, osiguratelj želi u osigurateljno pokrivače prihvatiti kredite kreditno sposobnih dužnika.¹³¹

5.3. Prava i obveze osiguratelja

Osiguratelj je dužan po nastanku osiguranog slučaja platiti osigurninu u ugovorenom roku.¹³² Osigurnina je „novčani iznos koji je osiguratelj dužan platiti temeljem zaključenog ugovora o osiguranju.“¹³³ Osiguratelj plaća osigurninu za jedan osigurani slučaj u određenom razdoblju.¹³⁴ Ipak, postoji mogućnost prijave i drugog

¹²⁵ Generali osiguranje d.d., Osiguranje otplate stambenih kredita Zagrebačke banke d.d. s mjesečnim plaćanjem premije, <https://www.generali.hr/documents/20121/0/Osiguranje+otplate+stambenih+kredita+Zagrebac%CC%8Cke+banke+d.d.+s+mjesec%CC%8Cnim+plac%CC%81anjem+premije.pdf/a76fb251-1377-bc5e-67e7-371c0d520ff2?t=1613399290097>, posjećeno dana 20.12.2022.

¹²⁶ Wiener osiguranje, Osiguranje otplate kredita - Dokument s informacijama o proizvodu osiguranja, https://cdn0.erstegroup.com/content/dam/hr/ebc/www_erstebank_hr/gradani/downloads/kredit/osiguranje-otplate-stambenih-kredita-ipid-dokument-s-informacijama-o-proizvodu-osiguranja.pdf?forceDownload=1 str. 3., posjećeno dana 17.04.2023.

¹²⁷ Ramljak, *op. cit.* (bilj. 2), str. 157.

¹²⁸ Triglav osiguranje d.d., *op. cit.* (bilj. 18), čl. 4. st. 2.

¹²⁹ *Cf. ibid.*, čl. 1. st. 2.

¹³⁰ *Cf. infra*, str. 27.

¹³¹ Tomislav Vidović, Osiguranje bankarskih kredita kod osiguravajućih tvrtki, u: „Osiguranje“ hrvatski časopis za teoriju i praksu osiguranja, broj 10, Zagreb, 2001., str. 13.

¹³² Triglav osiguranje d.d., *op. cit.* (bilj. 18), čl. 12. st. 6.

¹³³ GRAWE Hrvatska d.d., *op. cit.* (bilj. 24)

¹³⁴ Opširnije o ograničenjima osiguratelja u pogledu iznosa isplate osigurnine odnosno limitu pokrivača u *poglavljju 9*, str. 21.

osiguranog slučaja. Tada će osiguratelj tek po isteku obveze plaćanja osigurnine za prvi osigurani slučaj, započeti plaćanje osigurnine po naslovu drugog osiguranog slučaja ako isti još uvijek traje.¹³⁵ Osiguratelj ima pravo na isključenje od obveze plaćanja osigurnine u slučaju da je osigurani slučaj posljedica određenih okolnosti o kojima će biti više riječi u *poglavlju 10*.¹³⁶ Osim navedenog, osiguratelj mora skrbiti da se „osobni podaci prikupljaju i obrađuju za točno određene svrhe“ te će u određenim slučajevima te podatke morati učiniti dostupnima trećim osobama.¹³⁷ Primjerice, procjeniteljima štete, pružateljima zdravstvenih usluga, istražiteljima prijevара, odvjetnicima i sl.¹³⁸

6. Početak pokrića

Osiguratelj snosi rizik za vrijeme trajanja osigurateljnog pokrića. Naime, početak osigurateljnog pokrića označava vrijeme od kad ugovor o osiguranju proizvodi učinke.¹³⁹ Osigurateljno pokriće počinje u ponoć prvog idućeg dana nakon potpisa pristupnice i plaćanja premije osiguranja.¹⁴⁰ Navedeno znači da će osiguratelj biti u obvezi isplate osigurnine tek od idućeg dana od dana uplate premije.¹⁴¹ Trajanje pokrića jednako je trajanju ugovora o kreditu.¹⁴²

7. Osigurani rizici

Ugovorom o osiguranju otplate kredita u potpunosti ili djelomično se osigurava od određenih skupina rizika koji mogu prouzročiti osobnu nelikvidnost odnosno nemogućnost otplate kredita.¹⁴³ Svaki osiguratelj u uvjetima osiguranja slobodno određuje koju skupinu rizika će osiguravati. Ipak na tržištu su profilirane glavne kategorije osiguranih rizika.¹⁴⁴ Prema tome, kategorije rizika koje možemo izdvojiti su: „prestanak radnog odnosa (otkaz), radna nesposobnost (bolovanje) koja može biti

¹³⁵ Triglav osiguranje d.d., op. cit. (bilj. 18), čl. 12. st. 7-8.

¹³⁶ Cf. infra, str. 23.

¹³⁷ Triglav osiguranje d.d., op. cit. (bilj. 18), čl. 4. st. 5.

¹³⁸ Ibid.

¹³⁹ Čurković, op. cit. (bilj. 25), str. 127.

¹⁴⁰ Triglav osiguranje d.d., op. cit. (bilj. 18), čl. 5. st. 2.

¹⁴¹ Čurković, op. cit. (bilj. 25), str. 127.

¹⁴² Triglav osiguranje d.d., op. cit. (bilj. 18), čl. 5. st. 1.

¹⁴³ Kočila, op. cit. (bilj. 3), str. 745.

¹⁴⁴ Ibid.

privremena ili trajna te smrt kao posljedica nesretnog slučaja ili bolesti.“¹⁴⁵ Osiguranjem su pokriveni samo oni događaji koji mogu dovesti do nastanka osiguranog slučaja. Osigurani slučaj je nesposobnost ispunjenja obveza odnosno vraćanja kredita.¹⁴⁶ Osim navedenih kategorija, ponekad osiguratelji u ponudi nude i dodatne osigurane rizike. Primjerice, korisnicima kredita koji su ugovorili osiguranje otplate stambenog kredita nudi se pravo na isplatu anuiteta kredita u slučaju: rođenja djeteta, posvojenja djeteta, vjenčanja te razvoda braka.¹⁴⁷

8. Opće pretpostavke odnosno klauzula isključenja

Ostvarenje osiguranog rizika nije dovoljno za nastanak obveze osiguratelja na isplatu osigurnine.¹⁴⁸ Prethodno je potrebno da budu ispunjene određene opće pretpostavke koje se tiču: dobi, radnog odnosa te zdravstvenog stanja osiguranika.¹⁴⁹ Opće pretpostavke se nazivaju „klauzula isključenja“ te su dio pristupnice ugovora o osiguranju otplate kredita.¹⁵⁰ Osiguranik će potpisom pristupnice potvrditi da ispunjava opće pretpostavke.¹⁵¹ Odnosno, potvrđuje “isključenje“ određenih pretpostavki.¹⁵²

Sukladno navedenom, osiguranik je fizička osoba koja mora ispuniti sljedeće opće pretpostavke u vrijeme potpisa pristupnice (osim ako nije naveden neki drugi mjerodavni trenutak):¹⁵³

8.1. Dob

Osiguranik u vrijeme početka osigurateljnog pokrića mora imati najmanje 18 godina, a najviše 64 godine života.¹⁵⁴

¹⁴⁵ Ibid.

¹⁴⁶ Kočila, op. cit. (bilj. 3), str. 746.

¹⁴⁷ Zagrebačka banka, Credit Protect osiguranje korisnika stambenih kredita, <http://zaba.hr/home/med/dok/237/cardif-credit-protect-osiguranje-korisnika-stambenih-kredita.pdf>. posjećeno dana 10.12.2022.

¹⁴⁸ Belanić, op. cit. (bilj. 4), str. 628.

¹⁴⁹ Kočila, op. cit. (bilj. 3), str. 745.

¹⁵⁰ Belanić, op. cit. (bilj. 4), loc. cit.

¹⁵¹ Ibid.

¹⁵² Kočila, op. cit. (bilj. 3), str. 746.

¹⁵³ Triglav osiguranje d.d., op. cit. (bilj. 18), čl. 1. st. 3.

¹⁵⁴ Ibid.

8.2. Zdravstveno stanje

Osiguranik potvrđuje da je zdrav i da „nema kontinuirane ili višegodišnje tegobe.“¹⁵⁵ Također, osiguranik mora potvrditi da se „ne nalazi pod medicinskim tretmanom te da ne provodi aktivno liječenje zbog bolesti ili kronične bolesti.“¹⁵⁶ U trenutku potpisivanja pristupnice „ne smije biti privremeno nesposoban za rad (na bolovanju) ili pod medicinskim nadzorom radi bolesti i stanja.“¹⁵⁷ Osim toga, mora potvrditi da u „zadnjih 12 mjeseci nije bio privremeno nesposoban za rad više od 30 dana uzastopno.“¹⁵⁸

8.3. Radni odnos

Osiguranik potvrđuje da „nije na probnom radu te da nema saznanja da će mu poslodavac otkazati ugovor o radu.“ Osim toga, potvrđuje da „poslodavac nije pred stečajem ili likvidacijom.“¹⁵⁹ Osiguranik potvrđuje da je „neprekidno tijekom posljednjih 12 mjeseci bio zaposlen na neodređeno vrijeme.“ Također, mora potvrditi da nije sporazumno raskinuo radni odnos, otkazao ugovor o radu te da ne postoje okolnosti koje bi upućivale na navedeno.¹⁶⁰

Zaposlenici koji rade temeljem ugovora o radu na određeno vrijeme mogu pristupiti ugovoru o osiguranju otplate kredita uz određena ograničenja.¹⁶¹ Naime, ugovorno pokriće glede rizika prestanka radnog odnosa neće postojati sve dok se ne ispuni uvjet zaposlenja u trajanju od 12 mjeseci na neodređeno, odnosno 12 mjeseci na određeno (kod istog poslodavca).¹⁶² Osiguranik mora dati pisanu suglasnost kojom će potvrditi da je upoznat s navedenim ograničenjem pokrića.¹⁶³

¹⁵⁵ Ibid.

¹⁵⁶ Ibid.

¹⁵⁷ Ibid.

¹⁵⁸ Ibid.

¹⁵⁹ Ibid.

¹⁶⁰ Ibid.

¹⁶¹ Ibid.

¹⁶² Triglav osiguranje d.d., Posebni uvjeti za osiguranje otplate kredita za slučaj prestanka radnog odnosa (otkaza) korisnika kredita, PG-OOK-o 20-12-hr, (bilj. 18), čl. 6. st. 3., posjećeno dana 04.02.2023.

¹⁶³ Cf. ibid., čl. 2. st. 9.

9. Nastup osiguranog slučaja

U slučaju nastanka osiguranog slučaja, osiguratelj ima obvezu isplatiti osigurninu u određenom roku.¹⁶⁴ Primjerice, ako je zahtjev osnovan i ako je dokumentacija uredna, isplata se vrši u roku 14 dana.¹⁶⁵ S druge strane, ako je obveza ili iznos obveze sporan, isplata osigurnine odnosno obavijest o neosnovanosti se vrši u roku 30 dana.¹⁶⁶ Osiguratelj će isplatiti ugovorenu osigurninu ovisno o ostvarenju osiguranog rizika. S obzirom na navedeno, osiguratelj preuzima obvezu otplate određenog broja mjesečnih anuiteta kroz potrebno razdoblje.¹⁶⁷ S druge strane, moguće je da osiguratelj preuzme obvezu isplate cjelokupnog ostatka duga proizašlog iz ugovora o kreditu.¹⁶⁸ Navedeno predstavlja takozvani limit pokrića, odnosno ograničenje osiguratelja u pogledu iznosa isplate osigurnine¹⁶⁹ te ćemo u daljnjem tekstu promotriti propisane limite pokrića za pojedine osigurane rizike.

9.1. Smrt

Nastankom osiguranog slučaja uslijed smrti osiguranika koja je posljedica nesretnog slučaja ili bolesti, osiguratelj će banci isplatiti ostatak duga iz ugovora o kreditu.¹⁷⁰ Nesretnim slučajem smatra se svaki iznenadni i od volje osiguranika neovisan događaj koji djeluje uglavnom izvana i naglo na osiguranikovo tijelo.¹⁷¹ Naime, izvršit će se isplata iznosa koji predstavlja nedospjelu glavicu, a sve sukladno planu otplate kredita koji vrijedi u trenutku nastanka osiguranog slučaja.¹⁷² Ipak, određeni su maksimalni limiti osigurateljne obveze. Primjerice, maksimalan limit osiguranja za gotovinski kredit iznosi 40.0000,00 EUR te je iznos osiguranja jednak iznosu nedospjele glavnice kredita na dan nastanka osiguranog slučaja.¹⁷³ S druge

¹⁶⁴ ZOO, op. cit. (bilj. 10), čl. 943. st. 1.

¹⁶⁵ Ibid.

¹⁶⁶ Cf. ibid. čl. 943. st. 2.

¹⁶⁷ Triglav osiguranje d.d., op. cit. (bilj. 18), čl. 11. st. 1.

¹⁶⁸ Ibid.

¹⁶⁹ Ramljak, op. cit. (bilj. 2), str. 173.

¹⁷⁰ Triglav osiguranje d.d., op. cit. (bilj. 18), čl. 11. st. 1.

¹⁷¹ Triglav osiguranje d.d., Posebni uvjeti za osiguranje otplate kredita za slučaj smrti korisnika kredita kao posljedice nesretnog slučaja ili bolesti (PG-OOK-B 20-12-HR), (bilj. 18), čl. 2. st. 2., posjećeno dana 04.02.2023.

¹⁷² Triglav osiguranje d.d., op. cit. (bilj. 18), čl. 11. st. 1.

¹⁷³ Generali osiguranje d.d., Osiguranje otplate gotovinskih kredita Zagrebačke banke d.d., <https://www.generali.hr/documents/20121/0/Osiguranje+otplate+gotovinskih+kredita+Zagrebac%C%8Cke+banke+d.d..pdf/b2c71b57-0d3c-5086-6342-0274460f4ea2?t=1613399249351>, posjećeno dana 20.01.2023.

strane, osiguranje otplate stambenog kredita limitirano je s dva aspekta. Naime, iznos osiguranja za slučaj smrti jednak je iznosu 60% nedospjele glavnice kredita na dan nastanka osiguranog slučaja s tim da maksimalni limit iznosi 250.000,00 EUR.¹⁷⁴

9.2. Privremena nesposobnosti za rad

Ako je nemogućnost otplate kredita nastupila kao posljedica privremene nesposobnosti za rad (posljedice nesretnog slučaja ili bolesti), osiguratelj otplaćuje samo određen broj anuiteta kredita i to prema planu otplate kredita koji vrijedi u trenutku nastanka osiguranog slučaja.¹⁷⁵ Osiguratelji u uvjetima osiguranja određuju razdoblje čekanja tijekom kojeg nisu obvezni isplatiti osigurninu.¹⁷⁶ Primjerice, smatra se da je osigurani slučaj nastupio 43. dan privremene nesposobnosti.¹⁷⁷ Prije isteka navedenog razdoblja osiguranik sam podmiruje dospjele anuitete kredita.¹⁷⁸ Protekom razdoblja čekanja osiguratelj isplaćuje osigurninu koja odgovara mjesečnom anuitetu kredita i to za svakih 30 dana privremene potpune nesposobnosti za rad.¹⁷⁹ Primjerice, osiguratelj će isplatiti osigurninu koja odgovara iznosu 4 ili 6¹⁸⁰ do čak 8¹⁸¹ mjesečnih anuiteta za gotovinske kredite, a u slučaju stambenih kredita 6 mjesečnih anuiteta po jednom osiguranom slučaju.¹⁸² Također, određen je limit i u pogledu isplate osigurnine i to na maksimalno dva osigurana slučaja sveukupno za vrijeme trajanja osiguranja.¹⁸³ Osim u pogledu broja anuiteta, propisani su maksimalni limiti osigurateljne obveze.

¹⁷⁴ Generali osiguranje d.d., op. cit. (bilj. 125).

¹⁷⁵ Triglav osiguranje d.d., Posebni uvjeti za osiguranje otplate kredita za slučaj privremene nesposobnosti za rad (bolovanja) korisnika kredita kao posljedice nesretnog slučaja ili bolesti (PG- OOK-PNZR 20-12-HR) (bilj. 18), čl. 5. st. 1., posjećeno dana 04.02.2023.

¹⁷⁶ UNIQA osiguranje d.d., Posebni uvjeti za osiguranje korisnika kredita, PUKK 1/2014, <https://www.rba.hr/documents/20182/24371/Posebni+uvjeti+za+osiguranje+korisnika+kredita/7df9a78d-01b7-46b7-8c27-ae72df1f1b6a?version=1.5>, posjećeno dana 05.02.2023.

¹⁷⁷ Triglav osiguranje d.d., op. cit. (bilj. 175), čl. 2. st. 3.

¹⁷⁸ Zagrebačka banka d.d., Korisne informacije u vezi s osiguranjem otplate kredita Generali osiguranja, <https://zaba.hr/home/med/dok/6363/korisne-informacije-u-vezi-s-osiguranjem-otplate-kredita-generalisiguranja-za-eng-verziju-weba-2022.pdf>, posjećeno dana 04.02.2023.

¹⁷⁹ Triglav osiguranje d.d., op. cit. (bilj. 175), loc. cit.

¹⁸⁰ Ibid.

¹⁸¹ Zagrebačka banka d.d., Korisne informacije u vezi s osiguranjem otplate kredita Generali osiguranja, op. cit. (bilj. 178).

¹⁸² Ibid.

¹⁸³ Triglav osiguranje d.d., op. cit. (bilj. 175), čl. 5. st. 3.

Primjerice, za stambene kredite maksimalan limit osigurateljne obveze iznosi 1.000,00 EUR mjesečno,¹⁸⁴ a za gotovinske kredite 650,00 EUR mjesečno.¹⁸⁵

9.3. Prestanak radnog odnosa

Uslijed nezaposlenosti zbog poslovno uvjetovanog otkaza, osiguratelj će isplaćivati anuitete kredita tek nakon proteka razdoblja čekanja od 60 dana.¹⁸⁶ Potom se isplata anuiteta izvršava za svakih 30 dana nezaposlenosti.¹⁸⁷ Maksimalni limiti osigurateljne obveze određeni su jednako kao kod rizika privremene nesposobnosti za rad.¹⁸⁸ Prema dostupnim informacijama, pojedini osiguratelji nude isplatu osigurnine koja odgovara iznosu 6 anuiteta po jednom osiguranom slučaju.¹⁸⁹ Drugi se pak limitiraju na 8 mjesečnih anuiteta sveukupno za vrijeme trajanja osiguranja.¹⁹⁰

10. Isključenje obveze osiguratelja

Opće pretpostavke opisane u *poglavljju 8*¹⁹¹ moraju biti ispunjenje za postojanje osigurateljnog pokrića. Ipak, općim i posebnim uvjetima osiguranja predviđen je niz isključenja obveza osiguratelja. Stoga, osiguratelj ipak neće biti u obvezi u slučaju ostvarenja propisanog razloga isključenja.¹⁹²

10.1. Opći uvjeti osiguranja otplate kredita

Općim uvjetima osiguranja otplate kredita presumira se da obveza osiguratelja nije nastala, ako je u trenutku potpisa pristupnice osigurani slučaj „već nastao ili je bio u nastajanju ili je bilo izvjesno da će nastupiti.“¹⁹³ Također, isključuje se obveza osiguratelja ako je osiguranik u trenutku pristupanja ugovoru o osiguranju dao netočne podatke o svom zdravstvenom stanju. Primjerice, uvidom u zdravstveni karton se

¹⁸⁴ Generali osiguranje d.d., op. cit. (bilj. 125).

¹⁸⁵ Generali osiguranje d.d., op. cit. (bilj. 173).

¹⁸⁶ Triglav osiguranje d.d., Posebni uvjeti za osiguranje otplate kredita za slučaj prestanka radnog odnosa (otkaza) korisnika kredita (PG-OOK-O 20-12-HR), (bilj. 18), čl. 2. st. 1., posjećeno dana 04.02.2023.

¹⁸⁷ Cf. ibid., čl. 4. st. 1.

¹⁸⁸ Vidi supra, *poglavlje 9.2*.

¹⁸⁹ Zagrebačka banka d.d., Korisne informacije u vezi s osiguranjem otplate kredita Generali osiguranja op. cit. (bilj. 178).

¹⁹⁰ Triglav osiguranje d.d., op. cit. (bilj. 186), čl. 4. st. 1.

¹⁹¹ Vidi supra, *poglavlje 8*.

¹⁹² Belanić, op. cit. (bilj. 4), str. 628.

¹⁹³ Triglav osiguranje d.d., op. cit. (bilj. 18), čl. 13. st. 1.

utvrđi da je u „trenutku sklapanja osiguranja imao višegodišnje ili kontinuirane tegobe ili provodio aktivno liječenje zbog neke bolesti.“¹⁹⁴

Primjera radi navest ćemo tipične razloge isključena obveze osiguratelja. Obveza osiguratelja je isključena te neće postojati obveza isplate osigurnine ako je osigurani slučaj nastupio iz ili u vezi s ili kao posljedica: „samoubojstva, HIV-a/AIDS-a, konzumiranja alkohola i/ili droga, bavljenja opasnim aktivnostima (rukovanje eksplozivima, vatrenim/hladnim oružjem), profesionalnog rada na visini ili pod zemljom, profesionalnog bavljenja sportovima, podvodnim aktivnostima, rada u vojsci, zaštitarskoj službi, radioaktivnih, toksičnih, eksplozivnih ili drugih opasnih svojstava, kozmetičkih kirurških postupaka, zbog trudnoće, poroda ili pobačaja koji nije medicinski indiciran, stanja koje je u vezi s depresijom, stresom, mentalnim i živčanim poremećajima“ itd.¹⁹⁵ Također, obveza osiguratelja će biti u cijelosti isključena ako osiguranik namjerno sprečava ozdravljenje odnosno ne pridržava se uputa za liječenje i sl.¹⁹⁶ Navedeno je u suprotnosti s načelom zabrane prouzročenja štete prema kojem je svatko dužan suzdržati se od postupka kojim se može drugome prouzročiti šteta.¹⁹⁷

10.2. Posebni uvjeti

Posebnim uvjetima su za svaki osigurani rizik dodatno specificirani razlozi isključenja osigurateljne obveze. Za potrebe ovog rada izdvojiti ćemo samo neke od razloga. Primjerice, u slučaju privremene nesposobnosti za rad neće se smatrati osiguranim slučajem privremena nesposobnost vezana uz: medicinski potpomognutu oplodnju, liječenje neplodnosti, fizikalnu terapiju, za vrijeme obvezne samoizolacije te kao posljedica cijepljenja itd.¹⁹⁸ Osim navedenog, neće se smatrati osiguranim slučajem prestanak radnog odnosa koji je nastupio kao posljedica: prijevremenog umirovljenja, isteka ili raskida ugovora o radu na određeno vrijeme, osobno uvjetovanog otkaza, otkaza uvjetovanog skrivljenim ponašanjem osiguranika,

¹⁹⁴ ibid.

¹⁹⁵ Cf. ibid., čl. 13. st. 4.

¹⁹⁶ Cf. ibid., čl. 13. st. 5.

¹⁹⁷ ZOO, op. cit. (bilj. 10), čl. 8.

¹⁹⁸ Triglav osiguranje d.d., op. cit. (bilj. 175), čl. 7. st. 2.

redovnog i izvanrednog otkaza od strane osiguranika, promjene radnog odnosa s punog na nepuno radno vrijeme itd.¹⁹⁹

11. Prestanak pokrića i raskid ugovora o osiguranju otplate kredita

Zakonom o obveznim odnosima²⁰⁰ te općim i posebnim uvjetima osiguranja kao dijelom svakog ugovora o osiguranju²⁰¹ definirani su uvjeti za prestanak i raskid ugovora o osiguranju. Ugovor o osiguranju otplate kredita proizvodi pravne učinke sve do završetka posljednjeg dana roka za koje je osiguranje ugovoreno.²⁰² Ipak, općim uvjetima osiguranja otplate kredita decidirani su događaji kojima prestaje ugovorno pokriće. Stoga ugovorno pokriće prestaje uslijed: „isteka ugovora o kreditu, smrti osiguranika, potpunog lišenja poslovne sposobnosti osiguranika, raskida ugovora o kreditu, nevaljanosti ugovora o kreditu te kad osiguranik navršši 65 godina života.“²⁰³ Isto tako, ugovorno pokriće prestaje u slučaju: prijevremene otplate kredita, promjene dužnika i sl.²⁰⁴ Primjerice, u slučaju prijevremene otplate kredita, osiguranik može ostvariti pravo na povrat neiskorištenog dijela premije ako za vrijeme trajanja osiguranja nije bilo isplate osigurnine odnosno nije nastupio štetni događaj.²⁰⁵

Osim navedenog, moguće je da osiguratelj ili banka zaprimi preporučenom pošiljkom pisanu izjavu kojom osiguranik želi istupiti iz ugovora o osiguranju.²⁰⁶ Naime, u navedenim slučajevima radi se o jednostranom raskidu te je pravo na takav raskid vremenski ograničeno. Sukladno općim uvjetima osiguranja otplate kredita, pravo jednostranog raskida ograničeno je do isplate kredita, a najkasnije u roku od petnaest dana od isplate kredita. Pokriće će biti prekinuto u ponoć dana koji slijedi nakon dana kada je banka od osiguranika zaprimila preporučenu pošiljku s pisanom izjavom.²⁰⁷ Ako banka zaprimi takvu pisanu izjavu, dužna ju je dostaviti osiguratelju u roku 8 dana.²⁰⁸

¹⁹⁹ Triglav osiguranje d.d., op. cit. (bilj. 186), čl. 6. st. 2.

²⁰⁰ ZOO, op. cit. (bilj. 10).

²⁰¹ Triglav osiguranje d.d., op. cit. (bilj. 18), čl. 2. st. 2.

²⁰² ZOO, op. cit. (bilj. 10), čl. 946. st. 1.

²⁰³ Triglav osiguranje d.d., op. cit. (bilj. 18), čl. 5. st. 4.

²⁰⁴ Ibid.

²⁰⁵ Cf. ibid., čl. 7. st. 4.

²⁰⁶ Cf. ibid., čl. 5. st. 4.

²⁰⁷ Cf. ibid., čl. 7. st. 1.

²⁰⁸ Cf. ibid., čl. 5. st. 4.

Sukladno odredbama Zakona o obveznim odnosima bitno je razlikovati ugovore o osiguranju sklopljene s određenim rokom te ugovore o osiguranju s neodređenim rokom trajanja. Primjerice, ako rok nije određen ugovorom svaka ugovora strana može raskinuti ugovor s danom dospelosti premije, uz pisanu obavijest drugoj strani najkasnije tri mjeseca prije dospelosti premije.²⁰⁹ S druge strane ugovore o osiguranju sklopljene na određeno vrijeme bitno je razlikovati s obzirom na to da li su sklopljeni na rok do pet godina ili preko pet godina. Naime, ugovori o osiguranju sklopljeni na rok do pet godina ne mogu se jednostrano raskinuti, osim sporazumno s drugom ugovornom stranom.²¹⁰ S druge strane, svaka ugovorna strana može jednostrano raskinuti ugovor o osiguranju otplate kredita sklopljen na rok dulji od pet godina i to protekom tog roka. Da bi se na ovaj način raskinuo ugovor potrebno je poslati pisanu obavijest te poštovati otkazni rok od šest mjeseci.²¹¹ Naime, za očekivati je da ugovori o osiguranju otplate kredita imaju definiran rok, odnosno da je vrijeme trajanja osiguranja jednako ugovorenom trajanju otplate kredita.²¹²

ZOO-om su između ostalog predviđene mogućnosti prestanka ugovora o osiguranju: zakonskim putem zbog neplaćanja dospjele premije,²¹³ mogućnost osiguratelja da zahtjeva poništenje ugovora i to u slučaju da je ugovaratelj osiguranja „namjerno učinio netočnu prijavu ili namjerno prešutio neku okolnost takve naravi da osiguratelj ne bi sklopilo ugovor o osiguranju da je znao za pravo stanje stvari.“²¹⁴ Također, osiguratelj ima mogućnost raskinuti ugovor ili predloži povećanje premije razmjerno povećanom riziku u slučaju da je ugovaratelj osiguranja nenamjerno učinio netočnu ili nepotpunu prijavu.²¹⁵

²⁰⁹ ZOO, op. cit. (bilj. 10), čl. 946. st. 2.

²¹⁰ Čurković, op. cit. (bilj. 25), str. 126.

²¹¹ ZOO, op. cit. (bilj. 10), čl. 946. st. 3.

²¹² UNIQA osiguranje d.d., op. cit. (bilj. 176).

²¹³ ZOO, op. cit. (bilj. 10), čl. 937.

²¹⁴ Cf. ibid. čl. 932.

²¹⁵ Cf. ibid., čl. 933.

12. Banka kao zastupnik osiguravajućeg društva

Društva za osiguranje sklapaju ugovore o osiguranju neposredno ili putem distributera u osiguranju.²¹⁶ Osluškujući potrebe tržišta te specifičnosti osiguranih slučajeva, formiraju se optimalni načini prodaje osiguravajućih proizvoda.²¹⁷ U pravilu se ugovori o osiguranju otplate kredita sklapaju putem kreditnih institucija odnosno banaka koje pripadaju u kategoriju posrednika u osiguranju.²¹⁸ Naime, banka je ovlaštena u svojstvu posrednika u osiguranju obavljati poslove distribucije osiguranja.²¹⁹ S obzirom na navedeno, osiguranik nije u neposrednom odnosu s osigurateljem prilikom sklapanja ugovora te se sve prethodne radnje obavljaju putem banke.²²⁰

Banka je ovlaštena obavljati poslove distribucije osiguranja na temelju dozvole i to isključivo u ime i za račun jednog ili više društava za osiguranje.²²¹ Za obavljane poslova distribucije osiguranja potrebna je pisana suglasnost HANFA-e i odobrenje Hrvatske narodne banke.²²² Suglasnost HANFA-e za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju ima 19 kreditnih institucija²²³ od ukupno 21-e koja ima odobrenje za rad, a da trenutno nije u postupku stečaja ili likvidacije.²²⁴ Naime, iako HANFA nije ovlaštena davati mišljenja o dokumentaciji koja je potrebna za odobravanje kredita, banka ipak ne bi smjela uvjetovati budućim korisnicima kredita da sklope ugovor o osiguranju otplate kredita s određenim društvom za osiguranje.²²⁵ Stajalište HANFA-e je da korisnik kredita može samostalno donijeti odluku o izboru društva za osiguranje, sve dok je osigurateljna zaštita koju takvo osiguranje nudi u skladu s uvjetima kreditiranja banke.²²⁶ Prema aktualnim podacima, od 15 registriranih

²¹⁶ ZOS, op. cit. (bilj. 6), čl. 401. st. 1.

²¹⁷ Ramljak, op. cit. (bilj. 2), str. 211.

²¹⁸ ZOS, op. cit. (bilj. 6), čl. 402. st. 1.

²¹⁹ Cf. ibid., čl. 401. st. 1.

²²⁰ ZOO, op. cit. (bilj. 10), čl. 930. st. 1.

²²¹ ZOS, op. cit. (bilj. 6), čl. 407. st. 1., Istom odredbom bankama je dopušteno da obavljaju (i) poslove distribucije osiguranja isključivo po nalogu stranke. No, tema rada u ovome kontekstu ograničena je samo na pravni položaj banke kao zastupnika osiguravajućeg društva.

²²² Cf. ibid., čl. 407. st. 2.

²²³ HANFA, Kreditne institucije, <https://www.hanfa.hr/trziste-osiguranja/registri/kreditne-institucije/>, posjećeno dana 12.02.2023.

²²⁴ HANFA, Popis kreditnih institucija, <https://www.hnb.hr/temeljne-funkcije/supervizija/popis-kreditnih-institucija>, posjećeno dana 12.02.2023.

²²⁵ HANFA, op. cit. (bilj. 8).

²²⁶ Ibid.

osiguravajućih društava 12 ih ima u ponudi osiguranje kredita.²²⁷ Promatrajući odnos broja osiguratelja koji nude osiguranje kredita i broja kreditnih institucija koje su zastupnici tih osiguravatelja možemo doći do podatka o potencijalnom izboru društva za osiguranje. Naime, proizlazi da 18 kreditnih institucija²²⁸ ima sklopljen ugovor o zastupanju s osiguravateljima koji nude osiguranje kredita. Samo jedna kreditna institucija zastupa čak tri osiguratelja koji u ponudi imaju osiguranje kredita. 11 kreditnih institucija nudi mogućnost sklapanja s dva osiguratelja, a 6 s jednim osigurateljem koji nudi osiguranje kredita.²²⁹

Banka i osiguravajuće društvo međusobne odnose utvrđuju ugovorom o zastupanju.²³⁰ Zakonske odredbe koje normiraju predmetno područje pronalazimo u ZOS-u, općim odredbama ZOO-a te odredbama ZOO-a koje se odnose na trgovinsko zastupanje.²³¹ Sukladno tome, banka je u svojstvu zastupnika dužna skrbiti o interesima osiguravatelja te „postupati u skladu s načelom savjesnosti i poštenja i pažnjom dobrog gospodarstvenika.“²³² Nadalje, banka je „prilikom vođenja pregovora i pri sklapanju ugovora o osiguranju dužna postupati po uputama“ društva za osiguranje.²³³ Osiguravatelj o svom trošku bankama stavlja na raspolaganje primjerice „uzorke, nacрте, cjenike, promidžbene materijale, opće uvjete poslovanja i ostalu dokumentaciju.“²³⁴ Sukladno zakonskim odredbama, banka je kao zastupnik ovlaštena u ime i za račun osiguratelja obavljati sljedeće: „sklapati ugovore o osiguranju, ugovarati izmjene ugovora ili produljenje njihova važenja, izdati police osiguranja, naplaćivati premije te primati izjave upućene osiguratelju.“²³⁵ Ipak, osiguravajuće društvo može ograničiti ovlast zastupanja tako da zastupnik ne smije obavljati neku od navedenih radnji. No, u slučaju da ugovaratelju osiguranja to nije bilo poznato, „smatra se kao da ta ograničenja nisu ni postojala.“²³⁶ Naime, takva radnja će biti valjana te

²²⁷ HANFA, Društva za osiguranje i društva za reosiguranje, <https://www.hanfa.hr/trziste-osiguranja/registri/drustva-za-osiguranje-i-drustva-za-reosiguranje/>, posjećeno dana 12.02.2023.

²²⁸ HANFA, *op. cit.* (bilj. 223).

²²⁹ *Ibid.*, *Opširnije o ograničenom izboru korisnika kredita na izbor osiguratelja vidi u poglavlju 12.3.*

²³⁰ Ramljak, *op. cit.* (bilj. 2), str. 225.

²³¹ Čurković, *op. cit.* (bilj. 25), str. 69.

²³² ZOO, *op. cit.* (bilj. 10), čl. 811. st. 1.

²³³ *Cf. ibid.*, čl. 813.

²³⁴ *Cf. ibid.*, čl. 817. st. 2.

²³⁵ *Cf. ibid.*, čl. 930. st. 1.

²³⁶ ZOO, *op. cit.* (bilj. 10), čl. 930. st. 2.

obvezivati društvo za osiguranje unatoč prekoračenju granica ovlasti od strane zastupnika. Primjerice, ugovaratelj osiguranja nije bio upoznat da je osiguratelj ograničio pravo zastupnika da naplati premiju osiguranja. Unatoč tome, zastupnik ju ipak naplati, ali ju ne uplati na račun osiguratelja. Osiguravajuće društvo se ne može prema ugovaratelju osiguranja pozvati na to da je zastupniku bilo uskraćeno pravo naplate premije osiguranja.²³⁷ U slučaju da ugovaratelj osiguranja zna da zastupnik obavlja radnje koje prekoračuju granice njegovih ovlasti, takve radnje neće obvezivati osiguravajuće društvo. Ipak, osiguravajuće društvo ih može naknadno odobriti i to „u roku koji je redovito potreban da se ugovor takve vrste razmotri i ocijeni.“²³⁸

12.1. Predugovorna obveza obavještanja

Banka ima obvezu poštovati predugovornu obvezu obavještanja.²³⁹ Prije sklapanja ugovora o osiguranju otplate kredita, banka u svojstvu distributera osiguravajućeg društva mora korisniku kredita „dati objektivne informacije o proizvodu osiguranja u razumljivom obliku kako bi on donio odluku o sklapanju ugovora o osiguranju“ otplate kredita.²⁴⁰ Dokument s informacijama o proizvodu osiguranja mora biti „kratak i samostalan“, „na papiru ili drugom trajnom mediju“ te na hrvatskom jeziku.²⁴¹ Informacije koje sadrži dokument su: „vrsta osiguranja, sažetak pokrića osiguranja uključujući osigurane osnovne rizike, iznos osiguranja te sažetak isključenih rizika, način plaćanja premije i trajanje plaćanja, isključenja iz ugovora o osiguranju, obveze na početku ugovora o osiguranju, obveze tijekom razdoblja trajanja ugovora, obveze u slučaju odštetnog zahtjeva, razdoblje trajanja ugovora (datum početka, isteka ugovora), načini raskida ugovora.“²⁴² Osim toga, zastupnik mora informirati budućeg osiguranika o vlastitom svojstvu zastupnika, registru u koji je upisan i način provjere istog te o postupcima izvansudskog rješavanja

²³⁷ Ćurković, *op. cit.* (bilj. 25), str. 69.

²³⁸ ZOO, *op. cit.* (bilj. 10), čl. 311. st. 1-2.

²³⁹ Ramljak, *op. cit.* (bilj. 2), str. 127.

²⁴⁰ ZOS, *op. cit.* (bilj. 6), čl. 433. st. 1.

²⁴¹ *Cf. ibid.*, čl. 433. st. 7, čl. 433. st. 9.

²⁴² *Cf. ibid.*, čl. 433. st. 11.

sporova.²⁴³ Kršenje navedenih odredbi pripada u kategoriju težih prekršaja te banka može biti kažnjena novčanom kaznom.²⁴⁴

12.2. Pravo na proviziju

Banka za obavljene poslove distribucije osiguranja ostvaruje „pravo na proviziju ili bilo koji drugi primitak i to isključivo od osiguravajućeg društva čiji proizvod osiguranja je distribuirala.“²⁴⁵ Sukladno tome, banka može naplatiti premiju osiguranja, ali isplatu provizije smije tražiti samo od osiguravajućeg društva.²⁴⁶ Visina provizije je određena ugovorom koji je sklopljen između banke i osiguravajućeg društva.²⁴⁷ Pravo na proviziju se „stječe početkom važenja ugovora o osiguranju koje je distribuirano.“²⁴⁸ Naime, trenutkom kad je osiguranik platio premiju osiguranja, zastupnik stječe pravo na proviziju. Kako smo već naveli, kod osiguranja otplate gotovinskih kredita plaćanje premije se vrši jednokratno, a kod osiguranja otplate stambenih kredita najčešće se ugovara obročno plaćanje premije. Stoga za pretpostaviti je da će dinamika isplate provizije biti u skladu s dinamikom plaćanja premije osiguranja. Isto tako, banka kao zastupnik gubi pravo na proviziju ako ugovor o osiguranju između osiguratelja i osiguranika ostane neispunjen iz uzroka koji nisu na strani osiguratelja.²⁴⁹

12.3. Aktualni problemi na tržištu osiguranja otplate kredita

Na temelju Uredbe (EU) br. 1094/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o osnivanju Europskog nadzornog tijela (Europsko nadzorno tijelo za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje), o izmjeni Odluke br. 716/2009/EZ i o stavljanju izvan snage Odluke Komisije 2009/79/EZ²⁵⁰, između ostalog utvrđen je cilj nadzornog tijela (u daljnjem tekstu EIOPA). Naime, cilj EIOPA-e je „zaštititi javne interese dajući doprinos kratkoročnoj, srednjoročnoj i dugoročnoj stabilnosti i

²⁴³ Cf. *ibid.*, čl. 431. st. 1.

²⁴⁴ Cf. *ibid.*, čl. 444.

²⁴⁵ ZOS, *op. cit.* (bilj. 6), čl. 435. st. 4.

²⁴⁶ Ramljak, *op. cit.* (bilj. 2), str. 230.

²⁴⁷ *Ibid.*

²⁴⁸ ZOS, *op. cit.* (bilj. 6), čl. 435. st. 13.

²⁴⁹ ZOO, *op. cit.* (bilj. 10), čl. 822. st. 1, čl. 824. st. 1.

²⁵⁰ Uredba (EU) br. 1094/2010, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02010R1094-20200101>, posjećeno dana 06.04.2023.

učinkovitosti financijskog sustava za gospodarstvo Unije, njene državljane i poduzeća.²⁵¹ EIOPA doprinosi „osiguranju te da se preuzimanje rizika u vezi s osiguranjem, reosiguranjem i strukovnim mirovinskim osiguranjem uređuje i nadzire na odgovarajući način.“²⁵² Također, EIOPA „preuzima vodeću ulogu u promicanju transparentnosti, jednostavnosti i pravednosti na tržištu za financijske proizvode ili usluge namijenjene potrošačima na cijelom unutarnjem tržištu“²⁵³, a između ostalog navedeno obuhvaća „poduzimanje detaljnih tematskih ispitivanja ponašanja na tržištu, usuglašavanje razumijevanja tržišnih praksi radi utvrđivanja potencijalnih problema i analize njihova učinka.“²⁵⁴

U skladu s danom ovlasti, 2022. godine EIOPA provodi tematsko ispitivanje o funkcioniranju tržišta osiguranja kredita čija se distribucija vrši putem banaka te koliko su pri navedenom zaštićena prava potrošača.²⁵⁵ EIOPA je provela ispitivanje u razdoblju od 2018. godine do 2020. godine te su u istom sudjelovala 174 osiguratelja i 145 banaka.²⁵⁶ S obzirom na rezultate ispitivanja EIOPA je kao jedan od sljedećih koraka izdala upozorenje osigurateljima i bankama jer njihove financijske aktivnosti predstavljaju ozbiljnu prijetnju za ciljeve utvrđene Uredbom (EU) br. 1094/2010.²⁵⁷

Naime, EIOPA je utvrdila da postoje nepravilnosti koje nepovoljno utječu na potrošače. Utvrđen je sukob interesa između osiguratelja, banaka i potrošača koji se između ostalog ispoljava u vidu ograničenog izbora osiguratelja.²⁵⁸ Također, utvrđeni su problemi u pogledu prijevremenog raskida, otkazivanja te promjene pružatelja usluga (osiguravatelja i/ili banke), ali i u pogledu mogućnosti potrošača da izvrši kvalitetnu usporedbu proizvoda i da pri tome donese informiranu odluku prilikom

²⁵¹ Cf. *ibid.*, čl. 1. st. 6.

²⁵² Cf. *ibid.*, čl. 1. st. 6. t. e.

²⁵³ Cf. *ibid.*, čl. 9. st. 1.

²⁵⁴ Cf. *ibid.*, čl. 9. st. 1. t. aa.

²⁵⁵ EIOPA, Thematic review on Credit Protection Insurance sold via banks, <https://www.eiopa.europa.eu/system/files/2022-09/eiopa-thematic-review-on-credit-protection-insurance2022.pdf>, str. 3., posjećeno dana 07.04.2023.

²⁵⁶ Cf. *ibid.*, str. 8.

²⁵⁷ Uredba (EU) br. 1094/2010, *op. cit.* (bilj. 250), čl. 9. st. 3.

²⁵⁸ EIOPA, Thematic review on Credit Protection Insurance sold via banks, *op. cit.* (bilj. 255), str. 4.

odabira predmetnog proizvoda osiguranja.²⁵⁹ U daljnjem tekstu detaljnije ćemo objasniti navedeno.

1) Sukob interesa između osiguratelja, banke i potrošača

Sukob interesa koji nastaje između osiguratelja, banke kao distributera i potrošača, javlja se zbog izražene profitabilnosti ovog tipa osiguranja. Naime, prisutan je nesrazmjer u pogledu plaćene premije i pokriva stvarno nastalih štetnih događaja. Analizom statističkih podataka, EIOPA utvrđuje da prosječno ispod 30% zaračunate bruto premije koju su platili potrošači odlazi na financiranje stvarno nastalih štetnih događaja.²⁶⁰ Suprotno tome, uviđa se da značajan dio zaračunate bruto premije koju plaćaju potrošači služi za financiranje provizije koja se isplaćuje bankama. U promatranom razdoblju, provizije koje su bile isplaćene bankama variraju od 30% do 90%²⁶¹ zaračunate bruto premije ovisno o vrsti kredita.²⁶² Predmetna vrsta osiguranja prodaje se uz kredite banaka stoga s aspekta troškova prodaje nije opravdana ovakva raspodjela prihoda. Navedeno s jedne strane rezultira maksimalizacijom profita, a s druge strane minimalizacijom zaštite potrošača.²⁶³

2) Ograničenje izbora potrošača

Sljedeći problem je ograničenje izbora potrošača. Iako su potrošači u teoriji slobodni osigurati otplatu kredita kod osiguratelja po vlastitom izboru, u praksi se uviđa suprotno. Naime, 83% banaka navodi da je prodaju osiguranja otplate kredita obavio isti zaposlenik banke koji je bio zadužen i za sklapanje ugovora o kreditu.²⁶⁴ Ostalih 17% navodi da je prodaju osiguranja otplate kredita obavio neki drugi certificirani zaposlenik unutar banke.²⁶⁵ Prednost ovog modaliteta s perspektive potrošača je obavljanje „svega na jednom mjestu.“²⁶⁶ Ipak, uočava se opasnost od

²⁵⁹ Ibid.

²⁶⁰ EIOPA, Warning to insurers, https://www.eiopa.europa.eu/system/files/2022-09/10.0_eiopa-bos-22-434-warning-to-insurers-and-banks-on-credit-protection-insurance.pdf, str. 1., posjećeno dana 06.04.2023.

²⁶¹ Ibid.

²⁶² Ibid., (Provizije plaćene bankama: između 30% i 70% ZBP za više od polovice hipotekarnih Osiguranja kredita, između 40% i 80% ZBP za više od dvije trećine Osiguranja kredita potrošačkih kredita, između 40% i 90% ZBP za većinu politika Osiguranja kredita kreditnih kartica)

²⁶³ EIOPA, Warning to insurers, op. cit. (bilj. 260), str. 2.

²⁶⁴ EIOPA, Thematic review on Credit Protection Insurance sold via banks, op. cit. (bilj. 255), str. 42.

²⁶⁵ Ibid.

²⁶⁶ Ibid.

neprikladne prodaje te neusklađenosti s Direktivom (EU) 2016/97 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. siječnja 2016. o distribuciji osiguranja²⁶⁷ s obzirom na to da je 34% banaka uvrstilo poticaje za svoje zaposlenike u vezi s prodajom predmetne vrste osiguranja (bonusi, varijabilne naknade, provizije, bonovi za ljetovanje).²⁶⁸

3) Raznolikost ponude

S obzirom na to da osiguranje otplate kredita pokriva više osiguranih rizika, opći i posebni uvjeti sadrže pozamašan broj odredbi. Stoga promatrajući više osiguratelja uviđaju se razlike u općim i posebnim uvjetima te u isključenjima obveza osiguratelja.²⁶⁹ Uslijed navedenog, potrošačima je otežano izvršiti usporedbu te sukladno tome donijeti informiranu odluku. Također, prisutne su i razlike u bruto zaračunatim premijama i to ne samo među zemljama nego i unutar zemlje.²⁷⁰

4) Otkazivanje osiguranja otplate kredita, dinamika plaćanja premije

Kod predmetne vrste osiguranja uviđaju se problemi prilikom jednokratnog plaćanja premije i to u pogledu: prijevremenog raskida, otkazivanja te promjene pružatelja usluge (osiguratelja i/ili banke).²⁷¹ 22% osiguratelja se izjasnilo da ugovaranjem jednokratnog plaćanja premije potrošačima ne daju pravo na otkaz, osim ako otplate kredit u cijelosti.²⁷² Pojedini osiguratelji izjavljuju da potrošačima ne daju pravo na povrat neiskorištenog dijela premije.²⁷³ Samo 30% osiguratelja navodi da bi potrošači mogli zadržati postojeće osiguranje otplate stambenih hipotekarnih kredita ako bi se odlučili za kredit druge banke.²⁷⁴ Određene banke nude mogućnost plaćanja premije mjesečno ili godišnje (uz trajanje samog kredita) te se ta dinamika plaćanja premije pokazala kao stvaranje dodatnih troškova potrošačima. U ovom slučaju također je prisutan sukob interesa jer se potrošačima nameću dodatni troškovi, dok se

²⁶⁷ Direktiva (EU) 2016/97 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. siječnja 2016. o distribuciji osiguranja, <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2016/97/oj>, čl. 17. st. 3., posjećeno dana 07.04.2023.

²⁶⁸ EIOPA, Thematic review on Credit Protection Insurance sold via banks, *op. cit.* (bilj. 255), str. 42.

²⁶⁹ *Cf. ibid.*, str. 4.

²⁷⁰ *Ibid.*

²⁷¹ *Ibid.*

²⁷² *Cf. ibid.*, str. 71.

²⁷³ *Ibid.*

²⁷⁴ *Ibid.*

bankama osigurava stvaranje dodatnih prihoda od naknada i kamata (svaka plaćena premija rezultira primitkom provizije).²⁷⁵

5) Nadzorne mjere HANFA-e

U skladu s navedenim upozorenjem EIOPA-e, HANFA je kao ovlašteno nadležno i odgovorno tijelo za provedbu i nadzor primjene ZOS te uredbi Europske unije²⁷⁶ odredila nadzorne mjere s obzirom na to da je utvrdila određene nezakonitosti u nadgledanju i upravljanju predmetnom vrstom osiguranja.²⁷⁷ Naime, sukladno ZOS-u osiguravatelji su obvezni prilagođavati proizvode osiguranja prije stavljanja na tržište ili distribucije strankama, no osim toga dužni su redovito provjeravati da li su proizvodi osiguranja koje nude i prodaju prilagođeni potrebama ciljanog tržišta te da li je strategija distribucije istih prikladna.²⁷⁸ S obzirom na utvrđene nezakonitosti, HANFA je izrekla nadzorne mjere koje se odnose na: „preispitivanje takvih proizvoda, opravdanost iznimno visokih provizija i praćenje distributera.“²⁷⁹ HANFA time želi spriječiti nedovoljnu informiranost potrošača u pogledu opsega pokrića predmetnog osiguranja. Također, cilj je spriječiti daljnji nastanak štete za potrošače zbog nepoštenog tretmana prilikom ugovaranja predmetne vrste osiguranja.²⁸⁰ HANFA je uzela u zadatak obaviti dodatne preglede uvjeta osiguranja otplate kredita, ali i izvršiti daljnje praćenje i analizu postupanja osiguratelja i banaka, a sve ovisno o indikatorima rizičnosti.²⁸¹

²⁷⁵ EIOPA, Warning to insurers, op. cit. (bilj. 260), str. 2.

²⁷⁶ ZOS, op. cit. (bilj. 6), čl. 2.a.

²⁷⁷ HANFA, Sjednica Savjeta Hanfe: Potrebne izmjene polica osiguranja za otplatu kredita te načina njihove prodaje, <https://www.hanfa.hr/vijesti/sjednica-savjeta-hanfe-potrebne-izmjene-polica-osiguranja-za-otplatu-kredita-te-na%C4%8Dina-njihove-prodaje/>, posjećeno dana 11.04.2023.

²⁷⁸ ZOS, op. cit. (bilj. 6), čl. 436.b.

²⁷⁹ HANFA, Sjednica Savjeta Hanfe: Potrebne izmjene polica osiguranja za otplatu kredita te načina njihove prodaje, op. cit. (bilj. 277).

²⁸⁰ Ibid.

²⁸¹ Ibid.

13. Zaključak

Dodatni instrument osiguranja u vidu osiguranja otplate kredita pruža sigurnost banci i korisniku kredita. Zanimljivost ove vrste osiguranja očituje se u pogledu trostranog odnosa između banke, korisnika kredita te osiguratelja. Osiguratelj i kreditna institucija već unaprijed imaju sklopljen ugovor o grupnom osiguranju kojem pristupa korisnik kredita. S obzirom na to da korisnik kredita prilikom sklapanja ugovora o osiguranju otplate kredita većinom nije u neposrednom odnosu s osigurateljem, zakon propisuje banci predugovornu obvezu obavještanja. Osiguranjem otplate kredita banka osigurava naplatu anuiteta kredita tako što se osigurnina isplaćuje direktno na kreditni račun.

Sukladno statističkim podacima HANFA-e uviđa se da je udio broja osiguranja i udio iznosa zaračunate bruto premije osiguranja koji se odnose na rizike od nemogućnosti vraćanja kredita uslijed rizika smrtnosti, nezgode, nesposobnosti za rad, gubitka posla i sličnih rizika relativno malen. Uslijed gospodarskih i zdravstvenih nestabilnosti povećava se broj šteta nastalih unutar predmetnog osiguranja. Oprečno tome, gospodarske i zdravstvene nestabilnosti uzrokuju manji broj sklapanja ugovora o osiguranju otplate kredita. Benefiti koje predmetna vrsta osiguranja pruža na osobnoj razini su primjerice: da se osiguraniku uslijed ostvarenja rizika smrti omogućuje isplata iznosa koji se odnosi nedospjelu glavnici. Također, osiguranik ostvaruje pravo na isplatu osigurnine na ime određenog broja anuiteta kredita uslijed poslovno uvjetovanog prestanka radnog odnosa te uslijed nesposobnosti za rad.

Ipak, popriličan broj odredbi općih i posebnih uvjeta, posebice onih koje se odnose na isključenje obveze osiguratelja, potrošačima otežava donošenje informirane odluke prilikom odabira ovog proizvoda osiguranja. Sukladno provedenom tematskom istraživanju EIOPA-e, ali i podacima HANFA-e ističe se sužen izbor odabira osiguratelja koje korisnik kredita ima pravo izabrati za osiguranje otplate kredita. Zaračunate bruto premije osiguranja su prosječno visoke, a prosječno ispod 30% iste služi za financiranje stvarno nastalih štetnih događaja. Utvrđeno je da popriličan postotak iznosa premije služi namirenju provizije bankama. Stoga je za zaključiti da je ova vrsta osiguranja izrazito profitabilna za osiguratelje i banke te s razlogom uzrokuje sukobe interesa između potrošača s jedne strane te osiguratelja i banaka s druge strane.

Popis literature:

Knjige, časopisi:

1. Belanić Loris, Ugovor o osiguranju sposobnosti vraćanja (otplate) kredita, stručni rad u: Hrvatsko društvo za građanskopravne znanosti i praksu, Tradicionalno XXVI. Savjetovanje Aktualnosti hrvatskog zakonodavstva i pravne prakse, godišnjak 18., Zagreb, 2011, str. 623-630.
2. Ćurković Marijan, Ugovor o osiguranju – komentar odredaba Zakona o obveznim odnosima, Inženjerski biro d.d., Zagreb, 2017.
3. Kočila Neven, Osiguranje otplate stambeno-potrošačkog kredita – praksa vezivanja usluge i obavještanje potrošača, Pravo u gospodarstvu, Zagreb, 2018., 4, vol. 57 no. 4, str. 740-760.
4. Pavić Drago, Ugovorno pravo osiguranja komentar zakonskih odredaba, Zagreb, Tectus, 2009.
5. Ramljak Božena, Pravo osiguranja, Biblioteka „Gospodarska misao“, Zagreb, 2018.
6. Vidović Tomislav, Osiguranje bankarskih kredita kod osiguravajućih tvrtki, u: „Osiguranje“ hrvatski časopis za teoriju i praksu osiguranja, broj 10, Zagreb, 2001., str. 3-18.

Propisi:

1. Uredba (EU) br. 1094/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o osnivanju Europskog nadzornog tijela (Europsko nadzorno tijelo za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje), o izmjeni Odluke br. 716/2009/EZ i o stavljanju izvan snage Odluke Komisije 2009/79/EZ, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02010R1094-20200101>
2. Direktiva (EU) 2016/97 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. siječnja 2016. o distribuciji osiguranja, <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2016/97/oj>
3. Zakon o obveznim odnosima (Narodne Novine br. 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22, 156/22.) <https://www.zakon.hr/z/75/Zakon-o-obveznim-odnosima>
4. Zakon o osiguranju (Narodne Novine NN 30/15, 112/18, 63/20, 133/20, 151/22.) <https://www.zakon.hr/z/369/Zakon-o-osiguranju>

Mrežni izvori:

1. <https://informator.hr/strucni-clanci/temeljni-pojmovi-i-nacela-ugovora-o-osiguranju-sposobnosti-vracanja-kredita>
2. <https://www.hanfa.hr/vijesti/osnovna-obilje%C5%BEja-osiguranja-otplate-kredita/>
3. [https://www.triglav.hr/wps/wcm/connect/portal-hr-p/37310e91-d9f0-49c6-84a8-2f4f77292cec/Opći_uvjeti_za_osiguranje_otplate_kredita.pdf?MOD=AJPERES&CONVERT_TO=url&CACHEID=ROOTWORKSPACE.Z18_L8HG1982O07_B80QNUCFOVM0MQ2-37310e91-d9f0-49c6-84a8-2f4f77292cec-o3c2eP3,](https://www.triglav.hr/wps/wcm/connect/portal-hr-p/37310e91-d9f0-49c6-84a8-2f4f77292cec/Opći_uvjeti_za_osiguranje_otplate_kredita.pdf?MOD=AJPERES&CONVERT_TO=url&CACHEID=ROOTWORKSPACE.Z18_L8HG1982O07_B80QNUCFOVM0MQ2-37310e91-d9f0-49c6-84a8-2f4f77292cec-o3c2eP3)
4. <https://www.grawe.hr/pitanja-i-pojmovi/>
5. <https://www.hanfa.hr/publikacije/statistika/>
6. <https://www.hanfa.hr/>
7. <https://www.hanfa.hr/media/2704/statistika-osiguranja-za-2017.xlsx>
8. <https://www.hanfa.hr/media/4096/statistika-osiguranja-2018.xlsx>
9. <https://www.hanfa.hr/media/4940/statistika-osiguranja-2019.xlsx>
10. https://www.hanfa.hr/media/6205/statistikaosiguranjajweb_2020.xlsx
11. https://www.hanfa.hr/media/7724/statistika-osiguranja_2021.xls
12. <https://informator.hr/vijesti/uslijed-pandemije-znatno-poveceni-rizici-za-financijski-sustav>
13. <https://www.generalih.hr/documents/20121/0/Osiguranje+otplate+stambenih+kredita+Zagrebac%CC%8Cke+banke+d.d.+s+mjesec%CC%8Cnim+plac%CC%8C1an+jem+premije.pdf/a76fb251-1377-bc5e-67e7-371c0d520ff2?t=1613399290097>
14. https://cdn0.erstegroup.com/content/dam/hr/ebc/www_erstebank_hr/gradani/downloads/krediti/osiguranje-otplate-stambenih-kredita-ipid-dokument-s-informacijama-o-proizvodu-osiguranja.pdf?forceDownload=1
15. <http://zaba.hr/home/med/dok/237/cardif-credit-protect-osiguranje-korisnika-stambenih-kredita.pdf>.
16. <https://www.generalih.hr/documents/20121/0/Osiguranje+otplate+gotovinskih+kredita+Zagrebac%CC%8Cke+banke+d.d..pdf/b2c71b57-0d3c-5086-6342-0274460f4ea2?t=1613399249351>
17. <https://www.rba.hr/documents/20182/24371/Posebni+uvjeti+za+osiguranje+korisnika+kredita/7df9a78d-01b7-46b7-8c27-ae72df1f1b6a?version=1.5>

18. <https://zaba.hr/home/med/dok/6363/korisne-informacije-u-vezi-s-osiguranjem-otplate-kredita-generalni-osiguranja-za-eng-verziju-weba-2022.pdf>
19. <https://www.hanfa.hr/trziste-osiguranja/registri/kreditne-institucije/>
20. <https://www.hnb.hr/temeljne-funkcije/supervizija/popis-kreditnih-institucija>
21. <https://www.hanfa.hr/trziste-osiguranja/registri/drustva-za-osiguranje-i-drustva-za-reosiguranje/>
22. <https://www.eiopa.europa.eu/system/files/2022-09/eiopa-thematic-review-on-credit-protection-insurance2022.pdf>
23. https://www.eiopa.europa.eu/system/files/2022-09/10.0_eiopa-bos-22-434-warning-to-insurers-and-banks-on-credit-protection-insurance.pdf
24. <https://www.hanfa.hr/vijesti/sjednica-savjeta-hanfe-potrebne-izmjene-polica-osiguranja-za-otplatu-kredita-te-na%C4%8Dina-njihove-prodaje/>